

Kapeniskiu km., Merkinės valsč., Alytaus apskr. S 15.

- a) Ties K. yra pilkapių. *Liter.:* PV.
- b) Yra senkapis, kuriame randama žmonių kaulų ir senovinių padarų.
Liter.: PV.

Karaliavos dv., Ramygalos valsč., Panevėžio apskr. G 15.

K. lauke iškasama žmonių kaulų ir senovinių padarų. (*Autorius.*)

Karaliaučiu km., Vaistomo valsč., Švenčionių apskr. N 25.

Yra rasta senovinių sidabriniaių padarų. *Liter.:* PV.

Karališkiu km., Kidulių valsč., Šakų apskr. L 18.

- K. Prancūzkapių smėlyne randama žmonių kaulų ir senovinių padarų.
(*Autorius.*)

Karališkiu vs., Kelmės valsč., Raseinių apskr. G 9.

- Tarp Karališkių vs. ir Lašinskų km. yra akmenimis apdėtų pilkapių.
(*Autorius.*)

Karaliūnų km., Žeimių valsč., Kėdainių apskr. K 14.

Yra piliakalnis. (*A. Blynas.*)

Karaliūniškiu km., Kupiškio valsč., Panevėžio apskr. E 17.

Yra senkapis. (*Autorius.*)

Karašeliu km., Pakruojo valsč., Šiaulių apskr. D 13.

- a) K. laukuose dažnai randama žmonių kaulų, o greta jų — juodų molinių indu šukiai. *Liter.:* PK.
- b) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Karbaučiznos km., Naumiesčio valsč., Panevėžio apskr. F 14.

Senkapis. (*Autorius.*)

Kareiviškiu km., Pumpėnų valsč., Biržų apskr. E 15.

K. „kapeliuose“ buvo iškasti žmogaus ir arklio kaulai. *Liter.:* EAJS.

Kareiviškiu km., Pakruojo valsč., Šiaulių apskr. D 12.

K. laukuose išariama žmonių kaulų. *Liter.:* PK.

Kareivonių km., Kietaviškių valsč., Trakų apskr. N 16.

Yra piliakalnis. (*Autorius.*)

Karkleniškiu km., Šilutės apskr.

- a) Piliakalnis. *Liter.:* HK.
- b) Buvo rastas akmeninis kirviukas. *Invent.* Dr. Scheu'aus muz. Šilutėje.

Karklėnu bk., Kražių valsč., Raseinių apskr. G 7.

- a) K. dvaro lauke yra vieta, vadinama pilies lauku. *Liter.:* SGS.
- b) K. laukuose randama žmonių kaulų. *Liter.:* PK.

Karmazinos km., Maišiagalos valsč., Vilniaus apskr. N 17.

Yra 50 apdėtų prie pamato akmenimis pilkapių. Kasant kai kuriuos pilkapius, buvo rasta geležinių iečių ir kirviukų. *Liter.:* PV, TV.

Karmėlavos bk., Turžėnų valsč., Kauno apskr. L 14.

Tarp plento ir Nerės yra kalnas, vadinamas Pilim, viršūnėje apsuptys pylimu, kuriame matyti plytgalių. *Liter.:* PK.

Karpėnų km., Vegerių valsč., Mažeikių apskr. B 9.
K. ganykloje yra akmuo su trimis pėdomis. (*Autorius.*)

Karpiškių dv., Klovainių valsč., Šiaulių apskr. E 13.

Buvusius seniau pilkapius kasinėjo Dubois de Montepereux, bet jokių padarų juose nerado. Dabar pilkapių vietoje kai kada randama žmonių kaulų ir senovinių padarų. *Liter.:* BSP, PK, EAVS.

Kartenos v. m., Kretingos apskr. E 3.

- Kairiajame Minijos upės krante yra piliakalnis. *Liter.:* PK.
- Yra IX šimtm. Klaipėdos kultūros senkapis. *Liter.:* SLD, Otčet I. A. K. za 1909 - 10 g.

Kartiškių km., Kražių valsč., Raseinių apskr. G 8.

Yra piliakalnis. *Liter.:* VP.

Karsokiškio bk., Subačiaus valsč., Panevėžio apskr. E 16.

Senkapis. (*J. Elisono* medž.)

Karšlių km., Ramygalos valsč., Panevėžio apskr.

Kasant kalne molį, randama žmonių kaulų. (*L. Glebavičiūtė.*)

Karužiškių km., Panevėžio valsč. ir apskr. F 15.

Ties Nevėžio upe yra senkapių. *Liter.:* PK.

Kasparolių pv., Molėtų valsč., Utenos apskr. I 19.

Yra rasta senovinių padarų. *Liter.:* PV.

Kastenavos km., Vosyliškio valsč., Lydos apskr. V 17.

- Bombaučiznos laukė yra piliakalnis, apsuptas iš trijų pusų pylimo ir griovio. Piliakalnyje dažnai randama žmonių kaulų. *Liter.:* PV.
- Ties piliakalniu yra keli originalaus pavidalo akmenys su iškaltais idubimais ir nesuprantamais ženklais. Kai kurie akmenys sustatyti į eilę. *Liter.:* PV.

Kastinės km., Lydos apskr. S 15.

Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* ŠP, ŠSK.

Kastriškių km., Nemunaičio valsč., Alytaus apskr. Q 14.

- Ties K. yra piliakalnis, vadintinas „Perkūnkalniu“. *Liter.:* PV.
- Ties piliakalniu yra senkapis. *Liter.:* PV.

Kašetu km., Nočios valsč., Lydos apskr. S 16.

- K. laukuose: Mačiuliuse, Gaidžių saloje, Groduose, Malininkuose ir Račkūniškuose yra akmens gadynės sodybų liekanų, kuriose randama daugybė titnaginių padarų ir ornamentuotų ir paprastų molinių puodų šukių. Kartą buvo išartas titnaginių padarų lobis, sudėtas į molinį puodą. *Liter.:* PV, ŠP, ŠSK.
- Randama akmenninių kirviukų. *Liter.:* ŠNK. *Invent.:* Viln. muz. katal. 790—91 Nr. Nr.
- Yra rastas kirviukas, padarytas iš briedžio rago. *Liter.:* ŠP.

- d) Ties Merkio upe buvo rasta du bronziniai celtai. *Liter.:* PV, ŠSB, SLD, W. Szukiewicz: „Przedmioty brązowe“. (Światowit“ I. t.). *Invent.:* Viln. muz. katal. 1047 Nr.
- f) Yra rasta Romos cezario Valentino moneta. *Liter.:* W. Szukiewicz. „Przedmioty brązowe“ („Światowit“ t. I).
- e) Akmens gadynės sodybos laukuose randama ir paskesniųjų laikų bronzinių ir geležinių padarų. *Liter.:* PV.
- k) Senovinių paskesniųjų laikų padarų randama ir kituose kaimo laukuose. *Liter.:* PV.

Kaštaunolių km., Laukuvos valsč., Tauragės apskr. G 6.

- a) Yra „pilė“. *Liter.:* KT.
- b) Pokapio lauke iškasama žmonių kaulų ir senovinių padarų. *Liter.:* KT.
- c) Prie Pokapio lauko — Stabakūlio lauke — yra stulpo pavidalo akmuo, vadinamas Stabakūliu. Pasakojama, kad tai esama suakmenėjusio žmogaus. *Liter.:* KT.
- d) Stabakūlio lauke iškasama žmonių kaulų ir senovinių padarų. *Liter.:* KT.

Katarškiškių km., Užvenčio valsč., Šiaulių apskr. F 7.

I žiemius nuo Labūnavos ežero yra piliakalnis, vadinamas Levu. (*Autorius.*)

Katės km., Endriejavo valsč., Kretingos apskr. F 4.

Pelkėje ties K. kaimu yra sala, vadinama Piliakalniu. *Liter.:* 1925 m. „Klaip. Žin.“ 281 Nr.

Katyčių bk., Pagėgių apskr. I 4.

Yra piliakalnis, vadinamas Švedų Pilim. *Liter.:* HK.

Katkėnų km., Joniškėlio valsč., Biržų apskr. D 14.

- a) Yra senkapis. (*Autorius.*)
- b) Yra akmuo su iškaltu Jame žmogaus kojų ir rankų atvaizdu. (J. Elisono medž.)

Kaulakių km., Molėtų valsč., Utenos apskr. K 19.

K. laukuose buvo iškasama žmonių kaulų. (J. Poviliūnas.)

Kaunėnų km., Ožės valsč., Gardino apskr. U 13.

- a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* PG, GPN.
- b) Ties K. karčiamama yra senkapis. *Liter.:* GPN.

Kauno m. M 13.

- a) Meno mokyklos kieme žemės darbų metu rasta akmeninių padarų. (K. Jablonskis.)
- b) Rasta keletas akmeninių kirviukų ir kitų padarų. *Invent.:* K. M. M. katal. 288, 331, 334, 347 Nr. Nr.
- c) Rastas kaulinis kirviukas. *Liter.:* SLD. *Invent.:* K. M. M.
- d) Kauno apylinkėje rastas bronzinis celtas, uždėtas ant apkaustyto bronzine skarda medinio koto. *Invent.:* Viln. Muz.
- f) Rasta daug ivairių senovinių padarų: geležinių ginklų dalių, gyvenimo reikmenų ir pagražinimų. *Invent.:* Viln. muz. ir K. M. M.

e) Kaunas yra viena seniausių lietuvių sodybų, kurią, pradedant nuo XIII šimtmečio, dažnai mini istorija. Seniausiuoju paminklu mieste laikomos mūrinės pilies liekanos, esančios Nemuno ir Neries santakoje. 1924 m. dailininkas A. Presas darė bandomuosius pilies griuvėsių kasinėjimus, per kuriuos buvo iškasta iki pirmojo bokšto aukšto. Kasant, buvo rasta kelių žmonių griaudiniai, molinis indas su gyvulių kaulais, bronzinių karolių ir sutirpusios bronzos gabalų. Daug kalbama, kad iš pilies i kitą Neries krantą eina požemis.

Kitu senoviniu trobesiu laikomas esas Aleksoto gatvėje namas su gotikos stiliaus frontonu, vadintinas „Perkūno šventove“. 20 ar 30 praėjusio šimtmečio metais gr. M. Kosakovskis rado „Perkūno šventovės“ nišeje (išduoboje) metro aukščio akmeninę Perkūno statulą, kurią paskui išvežė į Varšuvą. Kiti tvirtina, kad „Perkūno šventovėje“ buvusi rasta deivės Mildos statula, kurią kunigas sunaikinės. Buvusios miesto sienos liekanų dar galima matyti miesto sode.

g) Kauno apylinkėje yra pilkapių. *Liter.:* PK.

Kaupu-Skirmuntiškių dv., Varnių valsč., Telšių apskr. F 6.

- a) Yra piliakalnis, ant kurio, pasakojama, buvusi stabmeldžių maldykla. *Liter.:* PK.
b) Yra 2 klm. ilgio pylimas. *Liter.:* PK.

Kauružių km., Nedzingės valsč., Alytaus apskr. R 15.

- a) Piliakalnis. *Liter.:* PV.
b) Šenkapis. *Liter.:* PV.

Kaušenikių km., Vydžių valsč., Zarasų apskr. H 25.

Ties K. miške yra 25 pilkapių. *Liter.:* PV.

Kaušių km., Deltuvos valsč., Vilkmergės apskr. I 16.

- a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* PK.
b) Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PK.

Kaušių km., Kaltinėnų valsč., Tauragės apskr. H 7.

Yra piliakalnis. *Liter.:* PK, GR.

Kavarsko v. m., Vilkmergės apskr. H 17.

- a) Ties K. yra piliakalnis, ant kurio yra likę mūrinės sienos griuvėsių („švedų koplyčia“). *Liter.:* PK, GV.
b) Pakelui į Ukmergę prie Šventosios upės yra Kregždės šaltinėlis, kurs nuo stabmeldžių laikų laikomas šventu. *Liter.:* SG t. IV.

Kazimieravos vs., Molėtų valsč., Utenos apskr. I 19.

Yra senkapis, vadintinas Karo Kapais. (*J. Bareikis.*)

Kaziukonių km., Kaniavos valsč., Lydos apskr. S 17.

Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠSK, ŠP.

Kazlėnų km., D. Mažeikių valsč., Ašmenos apskr. Q 22.

Yra senkapis, vadintinas Totorių Kapais. *Liter.:* PV.

Kazlų km., Aluntos valsč., Utenos apskr. I 19.

Esančiame ties K. smėlyne randama žmonių kaulų ir senovinių padarų.
Liter.: EAVS.

Kazlų km., Užbalio valsč., Lydos apskr. T 17.

Yra senkapis. *Liter.:* PV, ŠP.

Kazlų km., Švenčionių valsč. ir apskr. K 23.

Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PV, *Invent.:* Viln. muz. sk. „D“ katal. 808 Nr.

Kazokų km., Kaltinėnų valsč., Tauragės apskr. H 6.

Ties Akmenės upe yra piliakalnis. *Liter.:* KŽS.

Kebaičių km., Raseinių valsč. ir apskr. I 10.

Randama akmeninių padarų. *Liter.:* PK. *Invent.:* K. M. M. katal. 83, 131 Nr. Nr.

Kėdainių apskr. m. I 13.

a) Klebonijos sode iškasama žmonių kaulų. *Liter.:* PK.

b) K. apylinkėje yra daug pilkapių su turtingu inventoriū. *Liter.:* MZ.

Keibučių km., Merkinės valsč., Lydos apskr. R 15.

a) Yra akmens gadyne sodyba. *Liter.:* ŠP, ŠSK.

b) Ties Merkio upe yra senkapis. (*St. Sinkevičius.*)

Keidų pv., Akmenės valsč., Mažeikių apskr. B 8.

Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PK.

Keižonių km., Gelvonų valsč., Vilkmergės apskr. L 16.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* T 10.

Kelmės v. m., Raseinių apskr. G 9.

a) Miške ties K. rodoma buvusios kryžiuočių karų laikais lietuvių pilies „Kimel“ griuvėsiai. *Liter.:* PK, BSP.

b) Mintaujos muziejuje yra iš kelmės apylinkės graži bronzinė apikaklė, sudaryta iš šešių grandinelių, galais įtvirtintų į ažūrines skardeles.
Liter.: PK.

Kelmu km., Veprių valsč., Vilkmergės apskr. K 16.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* IN.

Kelneriškių km., Pagėgių apskr. L 5.

a) Ties K. yra piliakalnis, vadintinas Sidabriniu kalnu.

b) Piliakalnio vakarų šlaite buvo didelis akmuo, apie kurį žmonės pasakojo, kad tai buvę suakmenėję vestuvininkai. *Liter.:* BVK.

Kemenų km., Papilio valsč., Biržų apskr. B 14.

Yra senkapis, vadintinas Totorių Kapais. *Liter.:* PK.

Kemeriu km., Baisogalos valsč., Kėdainių apskr. G 12.

Ties K. yra „pilė“. *Liter.:* PK.

Kepurėnų km., Plungės valsč., Telšių apskr. D 5.

Yra trys milžinkapai. *Liter.:* „Trimito“ 12 Nr. 1926.

Kerdonių km., Pabiržės valsč., Biržų apskr. C 16.

Kazlų lauke yra senkapis, vadinamas Žydkapiais. *Liter.:* PK.

Kerdejevo bk., Ašmenos apskr. P 21.

Yra „pilies“ kalnas. *Liter.:* PV.

Kerelių km., Skapiškio valsč., Rokiškio apskr. E 18.

Ties K. pelkėje yra ovalinis piliakalnis, kurio aplinkis 80 sieksn., o aukštis — 4 sieksn. Kasinėdami, Skapiškio vidur. mokyklos mokiniai rado kaulinių adatų ir molinių puodų šukiu. *Liter.:* PK.

Kerežių km., Vegerių valsč., Mažeikių apskr.

- Ties K. yra piliakalnis, vadinamas Lukuvos kalnu. Kasant piliakalnyje žvyrių, randama anglų, akmenų ir kaulų. *Liter.:* PK.
- Yra senkapis. *Liter.:* PK.

Kernavės bk., Musninkų valsč., Vilkmergės apskr. M 17.

- Keliose vietose smėlynuose prie K. aptinkama akmens gadynės sodybų liekanų. *Liter.:* TN, TPS.
- Randama akmenninių padarų. *Liter.:* PV, ŠSK.
- Ties Nerim yra piliakalnis, apkastas pylimu ir grioviu. *Liter.:* PV, TN, BSLP, VP, BSP, SG t. IV.
- Yra Barščio bei Šventojo kalnai. *Liter.:* W. Syrokomla „Wycieczki po Litwie“.
- I rytus nuo K. ant kalvelės buvo išartas rūselis, sustatytas iš tašytų akmenų; rūselyje stovėjo molinis puodas su pelena. (*Autorius.*)
- K. smėlynuose dažnai randama žmonių kaulų ir senovinių padarų. *Liter.:* TN.
- Žemiau K. dešiniajame Neries krante yra daug pilkapių, kuriuose buvo rasta skydo viršelis (umbo) ir dabar Vilniaus muziejuje esanti statutė, kurią A. Kirkoras laiko Perkūno statula. Pilkapiai laikomi VIII—IX šimtm. Vilniaus kultūros pilkapiais. *Liter.:* PV, SLD, TB.
- Daug pilkapių yra ir prie kelio iš K. į Maišiogalą. *Liter.:* W. Syrokomla. „Wycieczki...“

Kernavėlės pv., Musninkų valsč., Vilkmergės apskr. M 17.

- Ties K. yra kalnas, vadinamas Koplyčkalniu, ant kurio yra nežinomas reikšmės mūro griuvėsiai. *Liter.:* PV, TVB.
- Yra senkapis, vadinamas Švedkapiu. *Liter.:* PV, TVB.

Kerseniškių km., Molėtų valsč., Utenos apskr.

Senkapis. (*Autorius.*)

Kesių km., Almenės valsč., Mažeikių apskr. A 8.

- Ties Agluonos upe yra kalnas, vadinamas Alka.
- Vakariniam Alkos kalno gale yra didelis akmuo, apie kuri pasakojama daug padavimų.
- I vakarus nuo Alkos kalno yra senkapis. (*J. Stonis.*)

Kiaunorių dv., Tytavėnų valsč., Raseinių apskr. F 10.

Yra kalnas, vardu Kapmilžis. *Liter.:* SGS.

Kiauleikių km., Kretingos valsč. ir apskr. E 1.

V. Nagevičius Kirminų kalne kasinėjo IX šimtm. Klaipėdos kultūros pilkapi. *Liter.:* SLD, V. Nagevičius „Kirminų kalno kapinės“.

Kiauzerių km., Smilgių valsč., Panevėžio apskr. E 13.

Yra akmuo su paukščio letena ir sparno atspaudu. (*J. Elisono* medž.)

Kidžonių km., Pušaloto valsč., Biržų apskr. E 14.

Kasant žvyrių, iškasama daug žmonių kaulų. *Liter.:* EAJS.

Kijalių km., Molėtų valsč., Utenos apskr. K 19.

Ant Mačiokalnio yra Prancūzkapis, kuriamė, pasakojama, esąs palaidotas prancūzų generolas. (*S. Gečius.*)

Kijučių dv., Nočios valsč., Lydos apskr. T 18.

Ties K. yra Totorių senkapis XIV—XV šimtm. Vilniaus akmeninių kapų kultūros. *Liter.:* PK, ŠP.

Kieiliškių km., Ūdrijos valsč., Seinų apskr. P 13.

Yra suardytas piliakalnis, kurio aplinkis viršūnėje 65 mtr. *Liter.:* RSP.

Kiemiškių km., Juodupės valsč., Rokiškio apskr. C 19.

K. lauke yra akmenimis apdėtų pilkapių, vadintam Milžės kapais. *Liter.:* PK.

Kletaviškių v. m., Trakų apskr. N 16.

1680 metais prie Strėvos upės žemėje buvo rastas $1\frac{1}{2}$ colio storio ir 2 pėdų ir 3 colių ilgio metalinis cilinderis, iš vidaus dengtas geležine, o iš viršaus bronzine skarda, į kurią buvo įkalta auksinių vinelių, kurios sudarė aplinkui cilindrį 38 eiles ivairių ženklų ir figūrų. Vilniaus muziejuje yra to cilinderio dvi kopijos. Menama, kad tai būta senovinio lietuvių mėnulio kalendoriaus, o kiti mano, kad tai buvęs valdymo ženklas (Gedimino valdžios lazda). *Liter.:* PV.

Kilonių km., Vaiguvos valsč., Šiaulių apskr. F 8.

Yra Papilalės kalnas. *Liter.:* SGS.

Kimelių dv., Kelmės valsč., Raseinių apskr. G 9.

Yra akmuo su iškalta tame žmogaus pėda. (*Autorius.*)

Kimelių km., Valkininko valsč., Trakų apskr. R 19.

Yra senkapis, vadinamas Švedkapiu. *Liter.:* PV.

Kinčių km., Pumpėnų valsč., Biržų apskr.

Kaimo lauke yra akmuo su Dievo „pėda“. *Liter.:* EAJS.

Kinderių km., Šimonių valsč., Panevėžio apskr. E 18.

Yra piliakalnis (*M. Juodviršius*).

Kirklių dv., Utenos valsč. ir apskr. G 20.

a) Piliakalnis. *Liter.:* BSP.

b) Yra akmuo su iškalta pasaga. *Liter.:* PK.

Kisieliškių km., Iežno valsč., Alytaus apskr. O 14.

Yra piliakalnis. *Liter.:* PV.

Kiučių km., Piniavos valsč., Panevėžio apskr. E 15.

Kaimo lauke yra piliakalnis, kuriame iškasama žmonių kaulų. *Liter.:* EAVS.

Kivylių km., Vainuto valsč., Tauragės apskr. I 5.

- a) Ties Šybos upe yra kalnas, vadinamas Milžinkapiu. *Liter.:* PK, GK.
- b) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 2 66 Nr.

Kybartų m., Vilkaviškio apskr. O 8.

Smėlio kalne yra Prancūzkapiai. *Liter.:* „1812 metų kapai Lietuvoje“ — „Mūsų Žinyn.“ 4 Nr.

Kyntų bk., Šilutės apskr. H 2.

Yra piliakalnis. *Liter.:* HK.

Klabinių km., Aluntos valsč., Utenos apskr. H 18.

Ties malūno tvenkiniu yra piliakalnis. (*Autorius.*)

Klabų km., Kvėdarnos valsč., Tauragės apskr. G 5.

Ant Stirbkalnio yra „maro“ kapai. (*A. Kantra.*)

Klaišių km., Lydos apskr. T 17.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* ŠP, ŠSK, ŠNK.

Klebiškio v. m., Marijampolės apskr. N 13.

- a) Yra kranto sudarytas piliakalnis, atskirtas nuo lauko pusės dideliu grioviu. Piliakalnis yra 135 pėdų ilgio ir 56 pėdų aukščio. *Liter.:* RSP, SG t. XI.
- b) Ties piliakalniu vakarinėjė jo pusėje randama titnaginių ir kaulinių strėlių ir molinių indų šukių. *Liter.:* RSP.

Kleboniškių km., Turženų valsč., Kauno apskr. M 13.

- a) Dešiniajame Neries krante (Lapių valsčiuje) yra plačios akmens gadyne sodybos liekanų. *Liter.:* TN, 1921 m. „Trimoto“ 28 Nr. SLD. *Invent.:* K. M. M. lentel. LXXVI—LXXXI ir CXLVIII.
- b) Yra rasta dalis akmeninio kaldo. *Invent.:* K. M. M. katal. 286 Nr.
- c) Yra rastas bronznis celtas. *Liter.:* SLD. *Invent.:* K. M. M.
- d) Yra piliakalnis. *Liter.:* VP.
- e) Yra apgriuvusių VI—VIII šimtm. Raginėnų ir IX šimtm. Klaipėdos kultūros pilkapių. *Liter.:* SLD.
- f) Yra XV—XVI šimtm. senkapis. *Liter.:* 1921 m. „Trimoto“ 28 Nr.

Kleboniškių km., Šeduvos valsč., Panevėžio apskr. E 13.

Kleboniškių kalne randama žmonių kaulų ir senobinių padarų. *Liter.:* EAVS.

Klevečkinės km., Panevėžio valsč. ir apskr. F 14.

Prie kelio į Pušalotą yra akmuo su iškalta Jame Dievo „nėda“ (*Autor.*)

Klevicos km., Graužiškių valsč., Ašmenos apskr. Q 21.

K. apylinkėje yra daug pilkapių. *Liter.:* PV.

Klickų km., Subačiaus valsč., Panevėžio apskr. E 16.

K. laukuose iškasama daug žmonių kaulų. *Liter.:* EAVS.

Klingų km., Vabalninko valsč., Biržų apskr. D 17.

Yra piliakalnis. *Liter.:* EAVS.

Klivėnų km., Škiemonių valsč., Utenos apskr. H 19.

a) K. lauke yra piliakalnis, iš kurio iškasama daug anglų ir akmenų.

b) I žiemius nuo K. yra smėlio kalniukų, vadintam „maro kapais“. Juose iškasama bronzinių ir geležinių padarų. (*A. Pakalnis.*)

Klitrakų km., Subačiaus valsč., Panevėžio apskr.

K. laukuose randama žmonių kaulų. (*T. Grybauskas.*)

Klodermaučiznos km., Šumsko valsč., Ašmenos apskr. O 21.

Iškasama žmonių kaulų. *Liter.:* PV.

Klovainių v. m., Šiaulių apskr. D 13.

Netoli esančiame dvaro lauke iškasama įvairių senovinių liekanų.
(*J. Elišono* medž.)

Klovanių km., Utenos valsč. ir apskr. G 20.

K. lauke randama daug žmonių kaulų. *Liter.:* PK.

Knabikių km., Mažeikių valsč. ir apskr. A 7.

Senkapis. (*V. Sidlauskas.*)

Kniažino km., Braslavos valsč., Zarasų apskr. F 26.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Knizlaukio km., Veprių valsč., Vilkmergės apskr. K 16.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* TN.

Kobilukų km., Palotės valsč., Ašmenos apskr. R 24.

Yra kryžiaus pavidalo akmuo, žmonių laikomas stebuklingu. *Liter.:* PV.

Kobilininko v. m., Švenčionių apskr. L 25.

Miadelo (Medelio ?) ežero saloje yra mūrinės pilies griuvėsių.
Liter.: PV.

Kokšių km., Rokiškio valsč. ir apskr. E 20.

I ž. v. nuo K. yra apskritų dideliais akmenimis apdėtų pilkapių, vadintam Kapmilžiais. Kasant juos, yra rasta bronzinių papuošalų ir geležinių ginklų. *Liter.:* PK.

Koloniškių km., Krasnogurkos valsč., Zarasų apskr. E 25.

Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PK.

Koložės bkt., Gardino apskr. V 13.

a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* PG.

b) Yra griuvėsių senobinės XII šimtm. statytos Bizantijos stiliums cerkvės, kurios architektūra pasižymi tuo, kad i jos sienas, kaip rezonatorių, buvo išstatyta molinių puodų. *Liter.:* PG, GPN.

c) Yra rasta vaizduojanti rašteli bronzinė statulėlė. *Invent.:* Viln. muz. sk. E katal. 30 Nr.

Korabų km., Alšėnų valsč., Ašmenos apskr. Q 22.

a) Yra piliakalnis. *Liter.:* PV, ZKO.

b) Ties piliakalniu yra 13 pilkapių. *Liter.:* PV, ZKO.

Korsakų km., Eišiškių valsč., Lydos apskr. R 17.

Senkapis. *Liter.:* PV.

Kovelių km., Rokiškio valsč. ir apskr. R 17.

Yra rasta akmeninių kaltų. *Invent.:* K. M. M. katal. 12, 13 Nr. Nr.

Kovalkų km., Ūdrijos valsč., Alytaus apskr. O 14.

Dešinajame Nemuno krante yra pylimas. *Liter.:* GPN.

Kozarovičiznos dv., Krėvos valsč., Ašmenos apskr. Q 24.

Yra sudėtų iš akmenų pilkapių su nedegintu lavonu laidojimais. *Liter.:*

St. Jarocki „Kurhany ...“ („Światowit“ t. II).

Kozėnų km., Borūnų valsč., Ašmenos apskr.

a) Pelkės viduryje yra „pilikė“. *Liter.:* ZKO.

b) Yra dvi grupės pilkapių. *Liter.:* ZKO.

Kraklių v. m., Kėdainių apskr. H 12.

Kraklių apylinkėje yra akmenų su iškaltais „dubenimis“ ir „totorių“ bei „velnių“ pėdomis. *Liter.:* PK.

Kraklių km., Viešnių valsč., Mažeikių apskr. B 7.

Yra senkapis. (V. Šidlauskas.)

Krakšlių km., Nočios valsč., Lydos apskr. S 16.

a) Kareiviškių lauke yra akmens gadyne sodybos liekanų. *Liter.:* ŠP, ŠSK.

b) Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PV, ŠNK.

c) Senkapis. *Liter.:* PV.

d) Yra du akmenys — aukurai su iškaltais dubenimis ir „velnio“ pėda. *Liter.:* PV.

Krakšlių km., Trobų valsč., Ašmenos apskr. K 22.

Senkapis. *Liter.:* PV.

Krasnastoko bk., Kamensko v.^{ys}sč., Sokolkos apskr. V 11.

I rytus nuo K. yra piliakalnis, apkastas pylimais ir negiliais grioviais. *Liter.:* PK.

Kraštų km., Panemunėlio valsč., Rokiškio apskr. C 18.

Šyvio kalne yra didelis, panašus į kédę, akmuo, vadinamas Velnio Kėde. *Liter.:* EAVS.

Kraužiškių km., Vaškų valsč., Biržų apskr. C 14.

Ant Velniokalnio yra senkapis. *Liter.:* PK.

Kražių v. m., Raseinių apskr. G 8.

a) Esančiam ties K. Medžiokalnyje mena buvus deivės Medeinės šventovė. *Liter.:* BG, PK, BSP, SG t. IV.

- b) K. apylinkėje yra daug pilkapių, vadinamų Milžinkapiais. Kai kuriuos pilkapius 1836 metais kasinėjo L. Jucevičius. Kasinėjant, viename iš akmenų sudėtame pilkapyje buvo rasta XIII—XIV šimtm. lietuvių kultūros nedegintų lavonų laidojimų. *Liter.:* PK, KS, SLD.
- c) K. apylinkėje prie Ventos upės buvo aptikta sudėtų iš akmenų pilkapių, kuriuose buvo rasta sulenkta lavonų laidojimų. Šie kapai laikomi vario bei ankstybesnės bronzos gadynės kultūros kapais. *Liter.:* SLD.
- d) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 193 Nr.

Krecevičių km., Rodūnės valsč., Lydos apskr. T 18.

Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠSK.

Kreivėnų km., Pagėgių apskr. K 5.

Yra rastas geležies gadynės padaras. *Liter.:* HK.

Kreivėnų km., Kupiškio valsč., Panevėžio apskr. E 17.

Lauke, kur kasamas žvyrius keliamas taisytį, randama žmonių kaulų.
Liter.: PK, EAVS.

Kreivių km., Šilalės valsč., Tauragės apskr. H 6.

Prie Akmenės upės yra 132 mtr. ilgio ir 16 mtr. pločio piliakalnis.

Liter.: KGM.

Krekštėnų (Krikštonių?) km., Krokiųlaukio valsč., Alytaus apskr. Q 13.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 180 Nr.

Kretingos apskr. m. E 2.

- a) Ties K. yra „pilalė“. *Liter.:* PK.
- b) Yra IX šimtm. Klaipėdos kultūros senkapis. *Liter.:* SLD. Otčet J. A. K. za 1909 — 10 g.
- c) 1924 m. K. ganykloje dešiniajame Akmenės upės krante buvo iškasta keletas tvarkoje į duobę sudėtų akmenų, iš viršaus užverstų vienu dideliu akmeniu. Visi akmens apdirbtii žmogaus rankos ir panašūs į stabakūlius — mengirus. *Liter.:* P. Tarasenka „Kretingos stabakūliai“. — 1924 m. „Klaip. Žin.“ Jo paties „Kretingos mengirai“. 1925 m. Kriuvėlės 1 Nr.

Kretingalės blk., Klaipėdos apskr. E 1.

Yra kasinėtų degintų lavonų laidojimo pilkapių jaunesniosios bronzos gadynės kultūros. *Liter.:* HK.

Krėvos v. m., Ašmenos apskr. Q 23.

- a) Yra griuvėsiai mūrinės pilies, kurioje buvo nužudytas kunigaikštis Kęstutis. *Liter.:* PV, BSLP, SG t. IV.
- b) Prie Smurgainių kelio yra 10 sieksn. aukščio piliakalnis. *Liter.:* PV, ZKO, SG t. IV.
- c) Ties piliakalniu yra kasinėtų XIII—XIV šimtm. lietuvių kultūros pilkapių. *Liter.:* PV, SLD.

Kriklių km., Kuršėnų valsč., Šiaulių apskr. C 8.

Ant kalno pil. Ditmano žemėje randama plytgalių. Pasakojama, kad čia buvęs miestas. *Liter.:* PK.

Krikštėnų dv., Širvintų valsč., Vilkmergės apskr. K 17.

- a) Yra kalnas, ant kurio menama buvus senovėje šventovė. *Liter.:* BSP.
- b) Yra 0,5 klm. ilgio ir 8 mtr. aukščio pylimas. *Liter.:* PK.

Krikštėnų (Krikštonių ?) km., Merkinės valsč., Alytaus apskr. R 13.

- a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* PV, GPN.
- b) Yra 27 mtr. ilgio ir 13 mtr. pločio piliakalnis. *Liter.:* RSP, GPN.

Krimų km., Svėdasų valsč., Rokiškio apskr. E 19.

Senkapis.

Krinčino v. m., Biržų apskr. C 15.

- a) Ties Krinčino dvaru yra ilgas 2 mtr. aukščio pylimas. *Liter.:* PK.
- b) Apylinkėje esama kelių milžinkapių. (*Autorius.*)

Krištopiškių km., Auškstadvario valsč., Trakų apskr. O 15.

Piliakalnis. *Liter.:* PV.

Kritižių vs., Raguvos valsč., Panevėžio apskr. C 16.

K. ganykloje Mašuckalnyje iškasama žmonių kaulų. (*A. Piesliokas.*)

Kruuklių km., Kaniavos valsč., Lydos apskr. S 17.

Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠP, ŠSK.

Kriveikiškių km., Musminkų valsč., Vilkmergės apskr. M 17.

Yra piliakalnis. *Liter.:* PK.

Kriveiniškių vs., Kupiškio valsč., Panevėžio apskr. E 17.

Girnakapio kalne iškasama žmonių kaulų. (*J. Elisono* medž.)

Krivonių km., Druskininkų valsč., Gardino apskr. T 13.

„Mūšio kryžiuočių su lietuviais“ lauke randama žmonių kaulų.

Liter.: PV.

Krivulių km., Lydos apskr. S 17.

Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠSK.

Kryžbarko km., Skaudvilės valsč., Tauragės apskr. H 8.

Pelkėje yra didelė kalva, vadinama piliakalniu. *Liter.:* Trimitas 1925
46 Nr.

Krostų dv., Rokiškio apskr., Juodupės valsč. C 19.

- a) Sidabriniame kalnelyje yra urvas. *Liter.:* PK.
- b) Vilkaduobės kalnelyje randama žmonių kaulų. (*Autorius.*)

Kručių km., Tirkšlių valsč., Mažeikių apskr. B 6.

Prie Ventos upės yra trys pailgi kauburiai, vadinami milžinkapiais,
kuriuose randama ivairių senovinių padarų. (*V. Šidlauskas.*)

Krūminos km., Rodūnės valsč., Lydos apskr. T 19.

Yra pilkapių. *Liter.:* PV.

Krūminčių km., Valkininko valsč., Trakų apskr. Q 17.

Ant Versokos upės kranto yra apskritas piliakalnis, kuriame ran-
dama senovinių bronzinų padarų. *Liter.:* PV.

Kruonio v. m., Trakų apskr. Nr 14.

- a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* ŠSK, ŠEK.
- b) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PV.
- c) Kr. miestelyje yra kuniagaikščių Uogintų (Oginskių) mūrinės pilies griuvėsiai. *Liter.:* PV.
- d) Per 1 klm. nuo K. yra piliakalnis, vadinamas Pilimi. (*Autorius.*)
- e) Miške ties K. yra apie 40 pilkapių. *Liter.:* PV.
- f) K. laukuose dažnai randama žmonių kaulų. *Liter.:* PV.

Krupelių km., Molėtų valsč., Utenos apskr.

Pasakojama, kad ant Kaukokalnio stovėjusi bažnyčia. Kasant tame žvyrių, randama žmonių kaulų. (*M. Bučytė.*)

Krupeliškių km., Musninkų valsč., Vilkmergės apskr. M 17.

- a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* TN, TPS.
- b) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* TN.

Kubelių km., Šiaulių apskr., Kuršėnų valsč. D 9.

Prie K. pakeliui į Gruzdžius yra „pilė“. *Liter.:* KL.

Kucakiemio km., Nedzingės valsč., Alytaus apskr. R 15.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* O 17.

Kucevičių dv., Nedzingės valsč., Alytaus apskr. R 15.

- a) Yra senkapis. *Liter.:* PV.
- b) K. laukuose keliose vietose randama žmonių kaulų. *Liter.:* PV.
- c) Yra akmuo su iškaltu tame neišskaitomu parašu. *Liter.:* PK.

Kuciškių km., Radviliškio valsč., Šiaulių apskr. E 11.

Yra akmuo su iškaltu dubeniu. (*Autorius.*)

Kudaronių km., Salečninkų valsč., Vilniaus apskr. Q 19.

- a) Piliakalnis. *Liter.:* PV.
- b) Ties piliakalniu yra daug pilkapių. *Liter.:* PV.

Kudinių km., Šiaulėnų valsč., Šiaulių apskr. G 11.

Yra piliakalnis, vadinamas Šaulkalniu. *Liter.:* KŽS.

Kuinelių km., Skuodo valsč., Kretingos apskr. B 3.

Pil. Kaunackio lauke yra „pilalė“. *Liter.:* PK.

Kukariškių km., Daugėliškio valsč., Švenčionėlių apskr.

Yra panašus į kédę akmuo, laikomas senoviniu aukuru. *Liter.:* PV.

Kuktių km., Mažeikių valsč. ir apskr.

Pil. B. Bukanto lauke yra senkapis. (*St. Ličkūnas.*)

Kukoraičių bl., Šilutės apskr. H 2.

Rastas jaunesniosios bronzos gadynės padaras. *Liter.:* HK.

Kuktisčių v.-m., Utenos apskr. H 20.

- a) Per 0,5 klm. į vakarus nuo K. yra piliakalnis. *Liter.:* PV.
- b) K. laukuose yra apie 100 pilkapių su degintų lavonų laidojimais, kurie laikomi VIII—IX šimtm. Vilniaus kultūros pilkapiais. *Liter.:* PV, SLD.
- c) Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠEK.

Kūlokų km., Liudvinavo valsč., Marijampolės apskr. P 11.

Yra „švedų“ bei „prancūzų“ pylimų, kuriuose randama senovinių padarų. *Liter.:* SG t. XI.

Kulakovčiznos km., Trakų apskr. O 18.

a) Senkapis. *Liter.:* PV.

b) Yra akmuo su iškaltu kryžiumi. *Liter.:* PV.

Kulbaičių dv., Ostrinios valsč., Lydos apskr. V 16.

a) Prie Ostrino upės yra apskritas, pylimu apvestas plotas, kurio skersmė turi apie 100 mtr. *Liter.:* PV.

b) Ties „pilim“ yra Totorių senkapis. *Liter.:* PV.

Kulišių km., Lydos apskr.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* „Kat. archeol. vyst. pri IX arch. sjiezdrė“.

Kuliusodos km., Salantų valsč., Kretingos apskr. D 3.

Yra kun. J. Žiogo kasinėtas senkapis, kuriame yra labai daug bronzinių padarų. Senkapyje pastebėta degintų lavonų laidojimų. *Liter.:* ŽAT.

Kulžėnų km., Sedos valsč., Mažeikių apskr. C 5.

Yra kalnas, vadinas Užpiliu. (*Autorius.*)

Kumelionių km., Kvietiškio valsč., Marijampolės apskr. P 11.

Kairiajame Šešupės krante yra piliakalnis. (*V. Šalinskas.*)

Kumšių km., Tauragnų valsč., Utenos apskr. H 21.

Yra Dovydo kalnas bei Kumšių piliakalnis. *Liter.:* BG.

Kuncų km., Klaipėdos apskr. G 2.

Yra pylimų. *Liter.:* HK.

Kupčių km., Betygalos valsč., Raseinių apskr. H 11.

Yra senkapis. (*Z. Malinauskas.*)

Kupiškio v. m., Panevėžio apskr. E 17.

- a) I žiemius nuo K. yra apvalus, pylimu ir grioviu apkastas 75 mtr. ilgio ir 27 mtr. pločio piliakalnis. *Liter.:* PK, KŽS, BSP, EAVS, VP, SG t. IV. „Mūsų Senovė“. I kn.
- b) Nuo piliakalnio Aukštupėnų km. kryptimi eina senobinio kelio pėdsakai. *Liter.:* PK.
- c) I rytus nuo Kupiškio prie Kupos upės iškasama senovinių bronzinių padarų. *Liter.:* EAVS.
- d) Per $2\frac{1}{2}$ klm, nuo K. pelkėje yra kalnelis, kuriame, kasant bulvėms rūsius, iškasama žmonių kaulų. (*Autorius.*)
- e) K. apylinkėje randama akmeninių padarų. *Liter.:* PK.

Kuplių km., Šilalės valsč., Tauragės apskr. I 5.

Yra 110 mtr. ilgio ir 40 mtr. pločio piliakalnis. *Liter.:* KŽS, KGM.

Kupravičių km., Juratiškių valsč., Ašmenos apskr. S 22.

K. lauke akmenimis išgrįstame plote randama žmonių kaulų. *Liter.:* PV.

Kuprių km., Papilio valsč., Biržų apskr. C 18.

Yra senkapis, kuriame randama senovinių bronzinių papuošalų. *Liter.:* Sitzungsber. 19. Heft 1895.

Kuprių km., Linkmenų valsč., Švenčionių apskr. L 22.

Usių ežero didelis, mišku apaugęs pussalis vadinamas Alkaragiu. *Liter.:* „Liet. kalb. žod.“ I-s sas. (Alkaragis.)

Kuosiu km., Kamajų valsč., Rokiškio apskr. E 20.

Trakų miškelyje yra piliakalnis. (*Autorius.*)

Kurų km., Lekėčių valsč., Šakių apskr. M 11.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 345 Nr.

Kurgonų (Kurgany) km., Lydos apskr. U 17.

Yra pilkapių. *Liter.:* G. št. žem. 1:100 000 (vokiškas) lapas P 27.

Kurgonų (Kurgany) km., Lydos apskr. U 18.

Yra pilkapių. *Liter.:* G. št. žem. 1:100 000 (vokiškas) lapas Q 26.

Kurgonų (Kurgany) km., Ašmenos apskr. Q 22.

Yra pilkapių. *Liter.:* G. št. žemėl. 1:100 000 (vokiškas) lapas S 24.

Kurgonų km., Medininkų valsč., Ašmenos apskr. P 21.

a) Yra 4 pilkapiai. *Liter.:* PV.

b) Yra Totorių senkapis. *Litr.:* PV.

Kurklių v. m., Vilkmergės apskr. H 18.

a) 1 kilomtr. nuo K. prie Virintos upės yra apie 1 ha ploto 6 mtr. aukščio pylimu apkastas laukas. Kai kurie mena čia buvus karaliaus Mindaugo pilį Vorutą. *Liter.:* PK. Kun. Žebrys „Kame buvo Mindaugo sostapilis“. 1909 m. „Draugijos“ 34 Nr.

b) Valdžios miške, kuris traukiasi nuo Vilkmergės plento K. linkui, yra pilkapių. (*Autorius.*)

Kurklenciuškių km., Taujėnų valsč., Vilkmergės apskr. I 17.

a) Ant kalvos kairiajame Müšos upės krante, randama žmonių kaulų ir senovinių padarų. *Liter.:* PK, „Liet. Tauta“. Kn. I. Protok. 217. *Invent.* Liet. M. Dr. muz.

b) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Kurmaičių km., Tirkšlių valsč., Mažeikių apskr. B 6.

Venta kas pavasaris išplauna iš kranto žmonių kaulų. *Liter.:* PK.

Kurmaičių km., Kretingos valsč. ir apskr. E 2.

Ties K. yra pilalė. *Liter.:* PK.

Kurmėnų km., Naumiesčio valsč., Panevėžio apskr. E 13.

Smėlyne iškasama žmonių kaulų. (J. Elisono medž.).

Kurmelonų km., Turgelių valsč., Vilniaus apskr. Q 20.

Ant kalno, vadinamo Pilale, yra mūrinės pilies griuvėsiai. *Liter.:* PV.

Kurnakų km., Tarnavos valsč., Lydos apskr. U 19.

Yra pylimas, vadinamas Švedkapiu. *Liter.:* PV.

Kuroniu km., Obelių valsč., Rokiškio apskr. D 21.

Ant Obelių ežero kranto yra degintų ir nedegintų lavonų laidojimo senkapis. *Liter.:* PK, BSP.

Kuroniu km., Vilniaus apskr.

Yra kasinėtų VIII—IX šimtm. Vilniaus pilkapių. *Liter.:* SLD.

Kuroniu km., Taujėnų valsč., Vilkmergės apskr. I 17.

Miške ties Zujų km. buvo keletas akmenimis apdėtų pilkapių. *Liter.:* PK.

Kurtuvėnų v. m., Šiaulių apskr. E 9.

- Dabartinės kapinės yra įrengtos ant senovinio piliakalnio. *Liter.:* PK, KŽS, VP, SG, t. IV. St. Butkus: „Pasakų kampelis“.
- Netoli yra garsus Girnikų kalnas. Žiūrėk: Girnikai.

Kurtinių km., Debeikių valsč., Utenos apskr. G 19.

Ties K. vienoje kalvoje, kasant žvyrių, iškasama žmonių kaulų ir senobinių padarų. (*J. Gogelis*).

Kuršėnų v. m., Šiaulių apskr. D 9.

- I žiem.-vak. nuo K. Ventos vingyje yra Milžinkapis. *Liter.:* KL.
- K. apylinkėje yra daug pilkapių. Viename L. Jucevičiaus 1836 met. kasinėtame pilkapyje buvo rastas lavonas, o prie jo akmeninis kirvukas iš serpentino. Kitame pilkapyje buvo rastos ant lavono griaučiu kaklo užmautos kelios, geležine grandimi sukabintos kaukolės. *Liter.:* PK. BSP. Jucevič „Ispolinovy gory“...
- Dvarininko Burbos lauke ties Žaigninio upeliu yra nedegintų lavonų laidojimo milžinkapis. *Liter.:* PK.

Kuršių km., Tytavėnų valsč., Raseinių apskr. G 10.

- Senkapyje yra rasta sidabrinė fibula ir dvi varinės, bronzos gadynės kultūros, apirankės. *Ltier.:* SLD. *Invent.:* K. M. M. lentel, CXXIII,
- Yra rastas titnaginis kaltas. *Liter.:* PK. *Invent.:* K. M. M. katal. 55 Nr,

Kuršių km., Užvenčio valsč., Šiaulių apskr. E 7.

- Ant Beržynkalnio yra mūro griuvėsių. *Liter.:* KT.
- Randama žmonių kaulų ir ivairių senovinių padarų. *Liter.:* KT.

Kuršių Nėrija. (Užmaris.)

Siauras, ilgas pusiasalis tarp Kuršių marių ir Baltijos jūros, kurio šiaurinė dalis, pradedant nuo Nidos, priklauso Lietuvai, yra įdomus ne tik savo ypatinga gyvaja ir negyvaja gamta, bet ir savo ivairių laikų archeologinėmis liekanomis.

Pradedant nuo Kranto (Vokietijoje), visu Kuršių pamariu per visą pusiasali paskui viena kitą traukiasi akmens gadynės sodybų liekanos ir kiti archeologiniai paminklai, kurie jau seniai patraukė į save daug vokiečių tyrinėtojų. Ypačiai Kuršių Nėrijoje senovę tyrinėjo Becenbergeris ir Tišleris, kurie čia pastebėjo apie 100 akmens gadynės sodybų liekanų. Tose sodybų vietose randama apdirbtų titnaginių padarų ir paprastų skaldinių, nusvydintų (šliuotų) akmeninių padarų, molinių puodų šukių, žuvų ir gyvulių kaulų, ivairių kaulinių padarų ir apdirbtų gintaro gabalu. Taip pat pažymėtinas radimas Nėrijoje didelių ir mažų molinių urnų. Di-

džiosios urnos yra lipdytos rankomis iš molio su stambaus žvyriaus prie-maiša, papuoštos pirštų spaustais ornamentais ir blogai išdegintos. Jų randama smėlyje po kelias vienoje vietoje ir daugiausia tuščių, tik kai kuriose randama kaulų ir anglių. Protarpiai tarp urnų yra užkrauti nedideliais akmenimis. Didžiųjų urnų dažniausiai randama pietinėje Nėrijos dalyje, o mažųjų — šiaurinėje. Šiuo urnų reikšmė dar nenustatyta. Didesnės urnos laikomos akmens gadynės neolito laikotarpio urnomis. Véles-niajam laikotarpiui priklauso mažos urnos, puodukai ir kiti molio padarai. Mūsų Nėrijos dalyje archeologinėmis savo liekanomis pažymėtinis šios vietas:

Nida. I 1.

- a) Daugelis akmens gadynės sodybų pažymėtinis molinių indų šukėmis.
- b) Ties N. yra 4 kauburial, sudaryti iš juodžemio, kuriuose randama daugybė molinių indų šukių, žuvų ir gyvulių kaulų ir akmeninių padarų dalių.
- c) I pietus nuo Nidos yra „maro“ kapai su daugybe išmėtytų smėlyje žmonių kaulų.

Preilė J 1.

Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Invent.:* Dr. Scheu muz. Šilutėje.

Tarp Nidos ir Preilės Bulvikių rage yra kelių akmens gadynės sodybų liekanų.

Pervelka. H 1.

Yra daug akmens gadynės sodybų.

Juodkrantė. G 1.

- a) Tarp Pervelkos ir Juodkrantės yra daugiau kaip 10 akmens gadynės sodybų.
- b) Yra rastas akmeninis kirviukas.
- c) Kuršiu mariose, begraibant gintarą, buvo surastos kelios gintarinės figūrėlės, kurios, menama, buvo laikomos fetišais.
- d) A. Becenbergeris Juodkrantėje aptiko akniens gadynės laidojimų.

Tarp Juodkrantės ir Klaipėdos, kuone iki pat Klaipėdos, eina eilė akmens gadynės sodybų liekanų, kurių Schieferdeckeris tame protarpyje rado 17. *Liter.:* HK.

Kušeliškių km., Šilavos valsč., Raseinių apskr. H 10.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 111 Nr.

Kušleikių km., Kelmės valsč., Raseinių apskr. F 9.

Tarp K. ir Mižainionų km. yra kalva, vadinama Milžinkapiu bei Velniokapiu. *Liter.:* KL.

Kušlėnų km., Mažeikių valsč. ir apskr. A 6.

Yra senkapis. (*V. Šidlauskas.*)

Kuturių km., Tauragės valsč. ir apskr. G 6.

Prie Jūros upės yra piliakalnis. *Liter.:* KGM.

Kuzminskų vs., Pumpėnų valsč., Biržų apskr. B 14.

Miške ties K. yra keli pilkapiai, vadinami milžinkapiais. (*J. Elisono medž.*)

Kvėdarnos v. m., Tauragės apskr. G 5.

a) Yra piliakalnis, ties kuriuo buvo rastos geležinio kalavijo dalys.
Liter.: PK.

b) Ties Vėžio malūnu yra pilkapis. *Liter.:* KL.

c) Ties piliakalniu buvo randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PK. *Invent.:* K. M. M. katal. 190 Nr.

Kvesų km., Vilkijos valsč., Kauno apskr. L 12.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Kvistų km., Kaltinėnų valsč., Tauragės apskr. G 7.

Ties K. yra didelis akmuo, apie kuri pasakojama daug padavimų.
Liter.: KL.

L.

Labanoro bk., Linkmenų v., Utenos apskr. I 21.

Valstybiniai miške yra daug pilkapių. (*Autorius.*)

Labedžių km., Mešķų valsč., Panevėžio apskr. D 18.

Ties L. yra daug pilkapių, vadinamų milžinkapiais.

Labotakių km., Klaipėdos apskr. G 2.

Yra rasta bronzinių prūsu „B“ ir „C“ laikotarpių kultūros padaru.
Liter.: HK.

Labūnavos km., Gelvonų valsč., Vilkmergės apskr. L 16.

Tarp L. ir Dainių km. miške ties ežeru yra daug pilkapių. (*Kun. K. Lisevičius.*)

Laibagalių km., Rokiškio valsč. ir apskr. F 20.

Yra piliakalnis, vadinamas Stadalviete. Piliakalnyje randama žmonių kaulų ir senovinių ginklų. (*P. Vebras.*) *Invent.:* K. M. M. lentel. LXXII.

Laičių dv., Skapiškio valsč., Rokiškio apskr. D 19.

Lauke ties kapinėmis iškasama žmonių kaulų. *Liter.:* PK.

Laičių km., Semeliškių valsč., Trakų apskr. O 17.

Ties L. yra du pilkapiai, vienas Givėjų lauke, o antras — Koplyčios lauke. *Liter.:* PV.

Laičių km., Deltuvos valsč., Vilkmergės apskr. I 16.

a) Ties L. yra kalnelis, vadinamas Džiugo Sala bei Milžinų Kapais, kuriaame randama žmonių kaulų. *Liter.:* PK.

b) Randama akmeninių kirviukų. *Invent.:* K. M. M. katal. 319, 321, 322 Nr. Nr.

Laičių km., Aluntos valsč., Utenos apskr. I 18.

- a) L. ganykloje iškasama žmonių kaulų ir senobinių padarų. (*B. Čečergis.*)
- b) Yra rastas akmeninis kirviukas.

Laiciškių km., Žaslių valsč., Trakų apskr. M 16.

Kapinėlių lauke randama žmonių kaulų. (*Autorius.*)

Laistų km., Klaipėdos apskr. F 2.

- a) Yra rato pavidalo pylimas. *Liter.:* HK.
- b) Ties pylimu yra prūsų „D, G“ ir „H“ laikotarpio kultūros pilkapių.
Liter.: HK.

Lakiniškių pv., Raudenės valsč., Marijampolės apskr. Q 10.

- a) Ant Šešupės kranto yra 41 mtr. ilgio ir 30 mtr. pločio piliakalnis. Pasakojama, kad Jame atkasė dideli rūsi, kuriame buvo daug degintų kaulų, pelenų ir anglių. Ant piliakalnio rasta geležinių strėlų galūnii, kaulų ir molinių indų šukiai. *Liter.:* RSP, BSLP, KŽS, TSL, SG t. V. *Invent.:* K. M. M. lent. LXXXIV.
- b) Ant piliakalnio yra didelis akmuo, laikomas senoviniu aukuru. *Liter.:* KSP, BSLP.
- c) Netoli nuo piliakalnio yra mengiro pavidalo akmuo. *Liter.:* RSP.

Lamaikiškių km., Surviliškio valsč., Kėdainių apskr. I 13.

Ant Nevėžio upės kranto ties L. yra piliakalnis. *Liter.:* KŽS.

Lamiestos km., Linkmenų valsč., Utenos apskr. H 21.

Ties Lamiestos ir Genakalnio kaimų yra akmenų krūvelių, vadinamų milžinkapiais. (*J. Laurinavičius.*)

Lankiškių km., Nočios valsč., Lydos apskr.

- a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų, tarp kurių buvo pastebėta gyvenamų duobių su akmeniniais ugniaukurais. *Liter.:* SLD.
- b) V. Šukevičiaus buvo rasta X šimtm. Liucino kultūros padarų. *Liter.:* SLD.
- c) Yra V. Šukevičiaus kasinėtų senkapių XIV—XV šimtm. Vilniaus akmeninių kapų kultūros. *Liter.:* SLD.

Lapelonių km., Aukštadvario valsč., Trakų apskr. O 15.

Yra piliakalnis, vadinamas Balnokalniu. *Liter.:* PV, Wisła t. III ir IV.

Lapių dv., Gargždų valsč., Švenčionių apskr. F 3.

Yra 110 žingsnių ilgio ir 54 žingsnių pločio piliakalnis. *Liter.:* KŽS.

Lapinčių km., Kobilninko valsč., Švenčionių apskr. L 25.

Ant kalvos yra senkapis. *Liter.:* PV.

Lapkalių km., Raseinių apskr., Kelmės valsč. G 9.

Yra senkapis, kuriame randama žmonių kaulų ir senobinių bronzinių ir geležinių padarų. *Liter.:* PK.

Lipnikių km., Pastovų valsč., Švenčionių apskr. K 25.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PV.

Lapšių km., Panevėžio valsč. ir apskr. F 15.

- a) Ties Lapšiais yra pilkapių. *Liter.:* SLD, EAVS.
- b) Kitoje vietoje lauke taip pat yra senkapis, kuriame iškasama žmonių kaulų ir senovinių padarų. *Liter.:* EAVS.

Lapuškių km., Gaidės valsč., Zarasų apskr. G 23.

- a) Yra piliakalnis su akmeniniu šuliniu. *Liter.:* ŽAG.
- b) Kun. J. Žiogas čia kasinėjo VIII—IX šimtm. Vilniaus kultūros pilkapius, kurie sudaryti labai savotiškai. Pilkapių pylimai buvo supilti iš kelių juodžemio sluoksnii, o patys laidojimai kartais būdavo žemiau dirvožemio. *Liter.:* ŽAG, SLD.

Lašapilio vs., Jūžintų valsč., Biržų apskr. E 20.

Piliakalnis. *Liter.:* Gen. št. žemėl. maštab. 1:100 000. Lapas R 18.

Latvelių km., Biržų valsč. ir apskr. B 16.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Laukcenų km., Naumiesčio valsč., Tauragės apskr. H 3.

- a) Prie Tenenės upės yra piliakalnis. *Liter.:* PK.
- b) Yra rasta bronziinių paaugsuotų apirankių. *Liter.:* PK.

Laukių km., Švenčionių apskr. L 22.

Ties L. F. Pokrovskis kasinėjo VI—VIII šimtm. Raginėnų ir VIII—IX šimtm. Vilniaus kultūrų pilkapius. *Liter.:* SLD, SOV.

Laukininkų km., Nedzingės valsč., Alytaus apskr. R 15.

Ties L. yra pilkapių. *Liter.:* PV.

Laukiniškių km., Vadoklių valsč., Panevėžio apskr. F 16.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 287 Nr.

Laukmeniškių km., Mešķų valsč., Panevėžio apskr. D 18.

Yra pilkapių, vadinamų milžinkapiais. *Liter.:* PK, GV.

Laukogalio km., Žaslių valsč., Trakų apskr. M 16.

- a) Prie kelio Paparčiai—Žasliai yra piliakalnis.
- b) Kitas piliakalnis yra pelkėje į žiemius nuo kaimo.
- c) Pietiniame kaimo gale yra senkapis.
- d) Antras senkapis randamas per kilometrą į žiemius nuo kaimo.
- e) I žiemius nuo L. yra akmuo Didysis, senovėje buvęs aukuru. Pusė akmens yra padaryta piramidos pavidalu su nupjauta viršūne, kurioje yra 8 maži dubenėliai. Kita pusė akmens yra nuskelta ir aukštėsniuje pietų pusėje yra iškalta keli loviai.
- ē) I pietus nuo Didžiojo akmens pelkėje yra akmuo su iškalta Jame pėda.

Liter.: TA.

Laukogalio km., Pagėgių apskr. G 4.

Yra rasta bronzos gadynės senesniojo laikotarpio padarų. *Liter.:* HK.

Laukupėnų km., Klaipėdos apskr. H 2.

Yra kasinėtas akmens gadynės kapas, kuriame rasta nedegintų lavonų. *Liter.:* HK.

Lauksodžio km., Žeimelio valsč., Biržų apskr. B 13.

Kasant kalvoje, iškasama daug žmonių kaulų ir senovinių padarų.
Liter.: EAVS.

Lauksvydų km., Vilkijos valsč., Kauno apskr. L 11.

- T. Daugirdas čia kasinėjo VI—VIII šimtm. Raginėnų kultūros senkapė. *Liter.:* SLD, MVA.
- Yra rasta akmeninių kirviukų. *Invent.:* K. M. M. katal. 307, 308 Nr.

Laukupėnų km., Rokiškio valsč. ir apskr. D 19.

Yra apvalus $55 \times 30 \times 32$ metr. piliakalnis, apkastas aplinkui pylimu. Piliakalnių kasinėjo L. Kšivickis, kuris tame rado VI—VII naujosios eros šimtm. neolito kultūros padarų. Tarp padarų buvo rasta daug kaulo ir akmens padarų, rankomis lipdytų molinių indų ir sukrautų iš akmenų ugniaukurų. Pylimas, supiltas aplink piliakalnį, yra jau ankstybesniojo laiko.
Liter.: PK, KPM.

Laukžemio km., Klaipėdos apskr. E 2.

Yra prūsus kultūros „D“ laiko senkapis. *Liter.:* HK.

Laukžemio dv., Darbėnų valsč., Kretingos apskr. C 2.

- Yra rastas gyvulio pavidalo 70 cm. ilgio ir 30 cm. aukščio apkaltas akmuo.
- Yra rasta titnaginių padarų.
- Dvaro parke yra „pilalė“.
- Per 150—200 mtr. nuo „pilalės“ po velėna yra akmeninis grindinys ir mūro statybos liekanos.
- Netoli „pilalės“ yra akmenimis apdėtų pilkapių.
- Už Kulšės upelio yra akmeninės sienos liekanų.

Liter.: 1925 m. „Lietuvos“ 243 Nr. „Archeologijos liekanos Laukžemio dvare“.

Laumenos km., A. Panemunės valsč., Kauno apskr. M 14.

Randama senobinių molinių indų šukių. *Invent.:* K. M. M. lent. CXXII.

Laumenos km., Molėtų valsč., Utenos apskr. K 19.

- Kapelio kalnelyje randama daug žmonių kaulų.
- Per ežero pelkę eina siaura senobinė brasta. (*J. Frimonis.*)

Laumenos km., Kaltinėnų valsč., Tauragės apskr. G 7.

Yra laukas, vadinamas Gaidžių Pilale. *Liter.:* SGS.

Laužadiškių km., Papilio valsč., Biržų apskr. C 17.

Kasant bulvėms rūsių, iškasama žmonių kaulų.

Lazdijų v. m., Seinų apskr. R 12.

Ties Dzievuliškio ežeru yra piliakalnis. *Liter.:* Dzūkų krašto gamtos ir senovės liekanos. 1924 m. Tėvynės Balsas.

Lazdynų km., Krakių valsč., Kėdainių apskr. I 12.

Randama akmeninių padarų. *Invent.:* K. M. M. katal. 91, 129 Nr. Nr.

Lazdynų km., Vievio valsč., Trakų apskr.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PV.

Lazdūnėnų km., Sartininkų valsč., Tauragės apskr. I 4.

a) Yra piliakalnis. *Liter.* PK, GR.

b) Yra XI—XII šimtm. lietuvių kultūros senkapis. *Liter.:* PK., SLD.

Lazuvos km., Volpės valsč., Gardino apskr. I 15.

Yra akmenimis apdėtas pilkapis. *Liter.:* PG.

Lebedžių km., Seredžiaus valsč., Kauno apskr. K 12.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK. *Invent.:* K. M. M. katal. 50 Nr.

Lebedžių v. m., Vileikos apskr. Q 25.

a) Yra kalnas, ant kurio, pasakojama, buvusi bažnyčia. *Liter.:* PV.

b) Bažnytkalny iškastas akmuo su dubenimis. *Liter.:* PV.

Lebenciškio km., Giedraičių valsč., Vilkmergės apskr. L 19.

Guroniu lauke yra kasinėtų VIII—IX šimtmečio Vilniaus kultūros pilakapių. *Liter.:* PV, SLD.

Leckavos bk., Mažeikių valsč. ir apskr. A 6.

a) Ant „pilty“ kalnelio prie Ventos upės yra akmeninio mūro liekanų ir randama senobinių padarų. *Liter.:* „Sev.-Zap. Telegraf“. 1908. 186 Nr.

b) Klebonijos kieme iškasama žmonių kaulų. (V. Šidlauskas.)

Leibiškių km., Surviliškio valsč., Kėdainių apskr.

Yra 31 mtr. ilgio ir 16 mtr. pločio piliakalnis. *Liter.:* KŽS.

Leipalingio v. m., Seinų apskr. S 14.

a) Yra $47 \times 13 \times 35$ mtr. piliakalnis. *Liter.:* RSP.

b) Yra senkapis, laikomas likusu iš kryžiuočių ir lietuvių karo laikų. *Liter.:* SG. t V.

Leiškoniu km., Girkalnio valsč., Raseinių apskr. I 10.

Yra rastas titnaginis kaltas. *Liter.:* PK. *Invent.:* K. M. M. katal. 143 Nr.

Lekėčių v. m., Marijampolės apskr.

Silkinės miške, važiuojant iš Silkinės į Lekėčius, yra milžinkapis, vadintinas Žynių Tanciais. (K. Jablonskis.)

Lekių km., Švėkšnos valsč., Tauragės apskr. G 3.

Klampios pievos viduryje yra „pilis“. *Liter.:* KŠS.

Lelėnų km., Alytaus valsč. ir apskr. P 14.

Yra piliakalnis. *Liter.:* PV, W. Syrokomla: „Wycieczki...“

Lelėnų km., Endriejavo valsč., Kretingos apskr. F 4.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Lelių ežer., Stakliškių valsč., Alytaus apskr.

Ties ežeru yra apskritas piliakalnis. *Liter.:* PV.

Lelių km., Molėtų valsč., Utenos apskr. K 19.

Ties Grabupiu yra piliakalnis, vadintinas Kūgio kalnu. (A. Rubikas.)

Leliušių km., Lydos apskr. T 18.

Yra akmens gadynės sodybų. *Liter.:* ŠP. ŠSK.

Lembo km., Kvėdarnos valsč., Tauragės apskr. T 5.

Ties L. yra „maro“ senkapių. *Liter.:* KL.

Lenkovčiznos dv., Krėvos valsč., Ašmenos apskr. Q 23.

Yra VIII—IX šimtm. Vilniaus ir XIII—XIV lietvių kultūrų pilkapių.
Liter.: SLD, S. Jarocki „Kurhany . . .“

Lentinių km., Kaltinėnų valsč., Tauragės apskr. G 7.

Pusiaukely tarp Lentinių ir Pašilių yra senkapis, vadinamas Varlių Kapais. *Liter.:* KT.

Lentvaravo v. m., Trakų apskr. O 18.

- Ties L. yra įdomus kasinėtas pilkapis, kurio viduryje buvo įrengtas iš tuščių spalvotų koklių rūsys. Rūsio vidury buvo rastas varinis indas su lanku ant geležinės grandies, masyvi balno kilpa, pentinų ir žąslų. Inde buvo sudegintų žmogaus kaulų. *Liter.:* PV, SLD. *Invent.:* Viln. Muz.
- Tarp Lentvaravo ir Trakų ežero yra keli senkapiai, kuriuose randama žmonių kaulų ir senovinių šarvų ir ginklų. *Liter.:* PV.

Letėnų km., Tirkšlių valsč., Mažeikių apskr. B 6.

Yra senkapis, kuriame iškasama bronzinių pagražinimų. (V. Šidlauskass.)

Leonpolio dv., Deltuvos valsč., Vilkmergės apskr. K 16.

Dvaro trobesių vietoje pirmiau buvo kažkokiu žemės pylimų ir akmeninių sienų, kurios esančios likusios iš švedų laikų. *Liter.:* PK.

Lėvaniškių km., Subačiaus valsč., Panevėžio apskr. G 16.

Ties L. yra 80×40 žingsnių piliakalnis. *Liter.:* PK, GV.

Lėvaniškių dv., Širvintų valsč., Vilkmergės apskr. K 17.

Ties L. yra pilkapis. *Liter.:* PV.

Lėvaniškių km., Malėtų valsč., Utenos apskr. I 19.

- Ažukapio kalnelyje randama žmonių kaulų.
- Ties Kačergoraisčio pelke miškelyje yra pastatyta stačias 2 mtr. aukščio ir $1\frac{1}{2}$ mtr. pločio akmuo, vadinamas Geležine Boba. Apie akmens pasakojama, kad tai esanti suakmenėjusi boba. (*Autorius.*)

Liališkių dv., Kaltinėnų valsč., Tauragės apskr. H 7.

Yra laukas, vadinamas Valapile. *Liter.:* SGS.

Liasoguros dv., Nedzingės valsč., Alytaus apskr. Q 15.

Yra apvalus piliakalnis. *Liter.:* PV.

Liaužediškių km., Skiemonių valsč., Utenos apskr. H 19.

L. dvaro Milžinkapių kalnelyje randama žmonių kaulų ir XV šimtm. pinigų. (A. Pakalnis.)

Ličiūnų km., Subačiaus valsč., Panevėžio apskr. F 16.

- a) Ties L. miške yra piliakalnis. *Liter.:* EAVS.
- b) Yra du akmenimis apdėti pilkapiai, vadinami Milžinkapiais.
Liter.: EAVS.

Lygalaukio km., Antazavės valsč., Zarasų apskr. E 21.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Ligoniu km., Degučių valsč., Zarasų apskr. F 22.

Yra piliakalnis. *Liter.:* PK.

Liepinės dv., Klaipėdos apskr. E 1.

Yra rastas jaunesniojo bronzos gadynės laikotarpio padaras.
Liter.: HK.

Lieplaukio bk., Telšių valsč. ir apskr. D 5.

- a) Yra piliakalnis. *Liter.:* PK.
- b) Pakeliui į Telšius yra kalnas, vadinamas Vorkalniu, ant kurio, pa-sakojama, stovėjusi šv. Morkaus vardo bažnyčia. *Liter.:* PK, TK.
- c) Durpyne netoli L. buvo rasti žmonių griaučiai. *Liter.:* PK.

Liesėnų km., Molėtų valsč., Utenos apskr. K 19.

Piliakalnis. (*A. Aleksiejūnas.*)

Likaičių km., Joniškio valsč., Šiaulių apskr. B 12.

Yra du Kapmilžiai. (*Autorius.*)

Likalaukio km., Kupiškio valsč., Panevėžio apskr. E 17.

- a) Yra apvalus piliakalnis. *Liter.:* PK, EAVS.
- b) Šypsalo miške yra daug akmeninių kauburėlių, vadinamų krušniais. (*V. Vaitiekūnas* ir *J. Balys*).

Likšelių km., Užvenčio valsč., Šiaulių apskr. F 8.

Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* GŠ, PK.

Liktėnų km., Betygalos valsč., Raseinių apskr. I 11.

Piliakalnis. *Liter.:* DP.

Lilavėnų km., Šilalės valsč., Tauragės apskr. I 6.

Yra „milžinkapių“. *Liter.:* KT.

Liliškių km., Klaipėdos apskr. G 2.

Piliakalnis. *Liter.:* HK.

Lilopatų km., Vydižių valsč., Zarasų apskr. H 24.

Yra senkapis, vadinamas Prancūzkapiu. *Liter.:* PK.

Linkmenų v. m., žiūrėk: Papiliakalnio km. H 22.

Linkuvos v. m., Šiaulių apskr. C 13.

Kasant Rojakalny žvyrių, randama žmonių kaulų ir bronzinių papuo-šalių. *Liter.:* PK, KL.

Linkuvos dv., Lapių valsč., Kauno apskr. M 13.

- a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* SLD, TPS. *Invent.:* K. M. M. lent. LXXV.
- b) L. laukuose išariama žmonių kaulų. *Liter.:* 1924 m. „Lietuvos“ 237 Nr.

Linicos bk., Lydos apskr. S 16.

- a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* ŠSK, ŠNK.
- b) Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠP.

Linonių km., Piniavos valsč., Panevėžio apskr. F 14.

Yra piliakalnis. *Liter.:* EAVS.

Liktupio v. m., Švenčionių apskr. L 23.

1894 m. F. Pokrovskis kasinėjo VIII—IX šimtm. Vilniaus kultūros pilkapius. *Liter.:* PK, SPK, SLD.

Liolių bk., Kelmės valsč., Raseinių apskr. G 9.

Ties L. yra Vainikės piliakalnis. *Liter.:* 1925 m. „Lietuvos“ 48 Nr.

Lipniškio dv., Ašmenos apskr. S 21.

- a) Yra 4 nedegintų lavonų laidojimo pilkapių. *Liter.:* PV.
- b) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK, ŠEK.

Liškiavos bk., Alytaus apskr. S 14.

- a) Priešais L. kitoje Nemuno pusėje yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* SLD, dr. J. Totoraitis „Liškiavos piliakalnis...“
- b) Kairiajame Nemuno krante yra piliakalnis, sudarytas iš dviejų greta stovinčių kalnelių. Ant vieno iš kalnelių yra akmeninio bokšto ir rūsių liekanų. Ant kalno yra daug akmenų, matyt, tai buvusių čia kitų bokštų bei sienų likučiai. *Liter.:* KSP, GPN, SG t. V. dr. Totoraitis „Liškiavos piliakalnis...“
- c) Ties piliakalniu yra daug akmenų, sukrautų dolmeno pavidalo. Žmonės juos vadina Totorių Kapais. *Liter.:* GPN.
- d) Liškiavoje buvo rasta iš akmens padaryta statula ir iš titnago padarytos meškos ir vilko galvelės. *Liter.:* Dr. J. Totoraitis „Liškiavos piliakalnis“.

Lukų km., Vaistomio valsč., Švenčionių apskr. T 25.

Yra apie 20 pilkapių. *Liter.:* PV.

Lucianavos dv., Daukšių valsč., Marijampolės apskr. P 11.

Piliakalnis. *Liter.:* TSL.

Liudvinavos dv., Šėtos valsč., Kėdainių apskr. K 15.

Senkapis. *Liter.:* PK.

Liustnos km., Švenčionių apskr. K 23.

Yra pilkapių. *Liter.:* PV.

Ližių km., Tauragės valsč. ir apskr. K 6.

- a) Piliakalnis. *Liter.:* PK.
- b) Šalia piliakalnio yra senkapis, kuriame randama bronzinių ir sidabrinų pagražinimų. *Liter.:* PK.

Lydavėnų bk., Šiluvos valsč., Raseinių apskr. H 9.

Ties L. yra pilkapių. *Liter.:* PK.

Lydos apskr. m. T 19.

- a) Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PV. *Invent.:* Viln. muz. katal. 785—86 Nr. Nr.

b) Pietiniame miesto gale ant piliakalnio yra griuvėsiai mūrinės pilies, kuri buvus kunigaikščio Gedimino pilimi. *Liter.:* PV.

Loiko bk., Gorodoko valsč., Ašmenos apskr. Q 24.

Ties L. yra 10 sieksn. aukštio piliakalnis stačiais šlaitais. *Liter.:* PV, ZKO.

Lokavos km., Žiūrėk Kerežiai. A 9.

Lopliūnų km., Josvainių valsč., Kėdainių apskr. I 13.

Pokapių lauke randama žmonių kaulų. *Liter.:* SGS.

Lopų km., Baisogalos valsč., Kėdainių apskr. G 12.

Yra senkapis, vadinamas Prancūzkapiu. *Liter.:* PK, EAVS.

Lososnės km., Gardino apskr. V 13.

Yra rasti mamonto kaulai. *Liter.:* PG.

Lošės dv., Vilniaus apskr. O 21.

Yra dvi grupės VIII—IX šimtm. Vilniaus kultūros pilkapių su degintu lavonu laidojimais. *Liter.:* PV. *Invent.:* Viln. muz. sk. D. katal. 526—537 Nr. Nr.

Lovio km., Trakų apskr. Q 20.

Yra akmens gadyne sodybos liekanų. *Liter.:* ŠSK.

Lučiūnų km., Čekiškio valsč., Kauno apskr. K 12.

Yra rasta akmeninių kirviukų. *Liter.:* PK. *Invent.:* K.M. M. katal. 15, 20 Nr. N.

Lukinės dv., Siesikų valsč., Vilkmergės apskr. I 15.

Lauke yra piliakalnis, vadinamas Kritkalniu. (*E. Žilius.*)

Luknį km., Skuodo valsč., Kretingos apskr. B 3.

1926 m. viename kalnelyje buvo iškasta senovinių padarų. (*Kun. Pr. Žadeikis.*)

Lukšių vs., Jonavos valsč., Kauno apskr.

Pil. Zinkelio lauke prie Žeimių—Pagelažių kelio yra piliakalnis. (*L. Blynas.*)

Lukšių km., Krasnogurkos valsč., Zarasų apskr.

Yra laukas su istorinės sodybos pėdsakais. *Liter.:* PK.

Lumpėnų km., Pagėgių apskr. K 6.

Yra prūsų „D“ laikotarpio kultūros degintu lavonu laidojimo senkapis. *Liter.:* HK.

Lunos v. m., Gardino apskr. X 15.

Dešiniajame Nemuno krante yra akmens gadyne sodybos liekanų. *Liter.:* X 15.

Luokės v. m., Telšių apskr. E 7.

a) I pietus nuo L. per 3—4 klm. aukštai iškilęs garsusis Šatrijos kalnas.
L. Kšivickio nuomone Šatrijos kalnas buvęs naudojamas gynimosi

reikalamas. Ant jo degindavo pavojaus „šatrus“ (žabarus). Daugiau davinių yra manyti, kad čia yra buvusi nekrokulto šventovė — „raguva“. *Liter.:* PK, KŽS, VP, BG, TK, 1924 m. „Ryto“ 100 Nr., SG t. V. Jucevič. „Ispolinovy gory ...“

- b) Šalia Šatrijos kalno iškasama žmonių kaulų ir senovinių padarų.
Liter.: TK.

Luponiu km., Gruzdžių valsč., Šiaulių apskr. D 10.

- a) Yra apvalus, akmenimis apdėtas piliakalnis, vadinamas Perkūno kalnu. *Liter.:* PK, KŽS, GŠ, KL.
b) Šalia piliakalnio yra labai didelis granito akmuo, apie kurį pasakojama daug padavimų. *Liter.:* KL.

Lušbeliu km., Pušaloto valsč., Biržų apskr.

Yra milžinkapis. *Liter.:* PK

Lužonių km., Gorodoko valsč., Ašmenos apskr. R 25.

Yra kelios grupės pilkapių su nedegintu īavonu laidojimais. *Liter.:* PY.

M.

Macalių km., Valkininko valsč., Trakų apskr. P 18.

Ties Merkio upe yra 9 nedideli pilkapiai, kuriuos kasinėjo E. Volteris ir rado jau sugadintus. *Liter.:* PV.

Macalių km., Valkininko valsč., Trakų apskr. O 18.

- a) M. miške yra 15 pilkapių. *Liter.:* PV.
b) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PV.

Macikų dv., Šilutės apskr. I 3.

Yra kasinėtas prūsų „B, C, H“ laikotarpio kultūros senkapis.
Liter.: HK.

Mackeliškių km., Kavarsko valsč., Vilkmergės apskr.

M. lauke yra garsusis trobelės pavidalo Barboros akmuo. (*Autorius.*)

Mackėnų km., Utenos valsč. ir apskr. G 20.

- a) Ties Duobio ežeru yra piliakalnis, vadinamas Stugurkalniu.
b) Kasant ties Balčio ežeru žvyrių, randama žmonių kaulų.
c) Prie Balčio ežero yra akmuo su neišskaitomu parašu. (*A. Pakalnis.*)

Mačiūkų km., Platelių valsč., Kretingos apskr. C 4.

Pil. L. Mačiuko lauke yra didelis akmuo, kuriame yra išpaustos dvi pėdos, žmonių vadinamos „Laumės“ pėdomis. (*V. Mickevičiūtė.*)

Mačiūnų km., Prienų valsč., Marijampolės apskr. O 13.

- a) Yra piliakalnis.
b) Senkapis, kurs yra ties piliakalniu, vadinamas Prancūzkapiu. (*M. Batutis.*)

Mačiūnčių km., Lydos apskr. S 18.

Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠSK.

Mačiuicium km., Gargždų valsč., Kretingos apskr. F 3.

- a) Ties M. pelkėtoje ganykloje yra „pilalė“. *Liter.:* PK.
- b) Yra 1 klm. ilgio ir 5–6 sieksn. pločio pylimas. *Liter.:* PK.
- c) Ant kalvelės kairiajame Minijos upės krante, kasant bulvėms rūsius, iškasama žmonių kaulų ir bronzinių padarų. *Liter.:* PK.

Madestavos dv., Semeliškių valsč., Trakų apskr. O 16.

Ties M. yra grupė pilkapių, vadinamų Švedų Kapais, kuriuose randama molinių puodų šukių ir geležinių pjautuvų.

Maguicių km., Smalvos valsč., Zarasų apskr.

Ties M. kaimo laukuose randama daug akmeninių kirviukų. *Liter.:* PK.

Maisejūnų km., Kruonio valsč., Trakų apskr. N 14.

- a) Ties Strėvos upe yra piliakalnis.
- b) Šalia piliakalnio yra dar vienas kalnas, vadinamas Piliakalniuku.
- c) Ties piliakalniu krūmuose yra daug pilkapių. (*Autorius.*)

Maišakulio km., Aluntos valsč., Utenos apskr. H 19.

Yra piliakalnis, kurį sudaro dalis naturalaus kalno, atskirto nuo lauko pusės pylimu.

Maišinų km., Rudaminos valsč., Seinų apskr. Q 11.

Yra piliakalnis. (*J. Tarutis.*)

Maišiogalo v. m., Vilniaus apskr. M 18.

- a) Yra piliakalnis, vadinamas karalienės Bonos pilim. *Liter.:* PV, BSLP, BSP.
- b) Iš M. į Kernavę eina senobinės akmenimis grįstas kelias. *Liter.:* PV.
- c) Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* PV.

Makarų km., Trobų valsč., Ašmenos apskr. R 22.

Senkapis. *Liter.:* PV.

Maksimonų km., Merkinės valsč., Alytaus apskr. Q 14.

Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* ŠP.

Maksvos dv., Kvėdarnos valsč., Tauragės apskr. H 5.

Jūros upės pakrašty, nuslinkus žemei, buvo rastos kelios molinės urnos, kurios yra pas dvaro savininką St. Grajauską. *Liter.:* 1924 m. „Tautos Vairas“.

Makovčiznos pv., Liubavo valsč., Seinų apskr. Q 10.

Piliakalnis. *Liter.:* SG. t. VIII.

Makūnų km., Kimeliškio valsč., Švenčionių apskr. M 20.

Ant smėliuoto kalno randama žmonių kaulų ir bronzinių bei geležinių padarų. *Liter.:* PV.

Maldakių km., Viešintų valsč., Panevėžio apskr. F 17.

Ties M. yra akmenimis apdėtas kalnelis, vadinamas Milžinkapiu. *Liter.:* EAVS.

Maldėnų km., Razalimo valsč., Panevėžio apskr. E 13.

Kasant Šilo kalne smėli, iškasama senobinių padaru. *Liter.:* EAVS.

Maldučionių km., Pušaloto valsč., Biržų apskr. D 14.

Žvyrkalny randama žmonių kaulų ir senobinių padaru. *Liter.:* EAVS.

Molėtai, valsčiaus m., Utenos apskr. I 19.

- M. miestelyje dažnai iškasama žmonių kaulų.
- Pakeliui į Lelį km. šile yra akmuo, vadinamas Baronkiniu, ant kurio, žmonių padavimu, čia buvusiame mieste viena žydė pardavinėjusi riestainius (baronkas). (*A. Sičiūnas.*)

Maliūnų dv., Pumpėnų valsč., Biržų apskr. E 15.

- M. miške yra piliakalnis, vadinamas Perkūnine. *Liter.:* EAVS.
- Ties piliakalniu yra senkapis. *Liter.:* EAVS.

Malūukų km., Varėnos valsč., Alytaus apskr. Q 17.

Senkapis. *Liter.:* PV.

Manaitų km., Smilgių valsč., Panevėžio apskr. E 13.

Kalvoje ties M. iškasama daug kaulų ir senobinių padaru. *Liter.:* EAVS.

Mančigirų km., Varėnos valsč., Lydos apskr. S 16.

- Ties Ulos upe yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* PV, ŠP.
- Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* ŠNK.

Maniščicos dv., Benicos valsč., Ašmenos apskr. Q 25.

Randama senobinių geležinių ginklų. *Liter.:* PK.

Mankiškio dv., Kaltinėnų valsč., Tauragės apskr. H 7.

M. lauke iškasama žmonių kaulų ir senobinių bronzinių pagražinimų. *Liter.:* PK.

Mantviliškio km., Krakių valsč., Kėdainių apskr. H 13.

- Ties M. netoli geležinkelio yra piliakalnis. (*Autorius.*)
- Yra trys akmens su dubenimis. Du akmenys guli lauke pamiskėje, o vienas — kaime. Dubenys yra 27 cm. gylio ir 13 cm. skersmens. Apie akmenis pasakojama, kad senovėje juose laikydavę švęstą vandenį. *Liter.:* 1924 m. „Lietuvos“. 11 Nr.

Mantvydų km., Šilutės apskr. H 3.

Prūsų „F“ laikotarpio kultūros senkapis. *Liter.:* HK.

Mantvydų km., Mažeikių valsč. ir apskr. A 6.

Senkapis. (*V. Sidlauskas.*)

Mantvydavos dv., Pušaloto valsč., Biržų apskr. E 14.

M. miške yra senkapis. (*J. Elisono medž.*)

Manuliškių km., Antazavės valsč., Zarasų apskr. E 21.

Yra apvalus 4 sieksn. aukščio piliakalnis. *Liter.:* PK.

Marcinkonių būk., Lydos apskr. S 15.

- a) Aukštakalny ties Grūdos upe yra akmens gadyne sodybos liekanu. *Liter.:* PV, ŠP.
- b) Pusiaukelyje tarp Marcinkonių ir Mančigirių km. yra Dergokalnis, ant kurio yra daug akmenų. Pasakojama, kad tai esas suakmenėjęs karo vadas Derga ir jo kariai. (*J. Elišono* medž.)

Mardasavos km., Merkinės valsč., Alytaus apskr. R 15.

- a) Yra akmens gadyne sodybos liekanu. *Liter.:* PV, ŠP.
- b) Yra rastas titnaginis kirviukas. *Invent.* Viln. muz. katal. 777 Nr. *Liter.:* ŠNK.
- c) Pil. Antano Plutulevičiaus lauke yra kažkokiu trobesiu pamatai, vadinti Karalienės dvaru. (*St. Šimkevičius.*)
- d) Pil. Raulo Plutulevičiaus lauke po akmenimis buvo iškastas molinis puodas su žmogaus kaulais. (*St. Šimkevičius.*)

Margų km., Kaniavos valsč., Lydos apskr. S 17.

- a) Yra akmens gadyne sodybos liekanu. *Liter.:* ŠP, ŠSK.
- b) Yra rasti kauliniai žeberklai. *Liter.:* SLD.
- c) Yra rastas bronzinis peilis. *Liter.:* SLD.
- d) V. Šukevičiaus buvo aptikta akmeninių kapų, kuriuose buvo rasta 3 molinai su pelenais. Kapai laikomi bronzos gadyne kultūros kapais. *Liter.:* SLD, A. S. Raskopki V. Šukeviča.

Margaigalių km., Naumiesčio valsč., Panevėžio apskr. F 14.

Senkapis. *Liter.:* EAVS.

Margeravos km., Alytaus valsč. ir apskr. P 14.

Ties Nemunu yra piliakalnis, vadintamas Raudonkalniu, ant kurio, žmonių padavimu, buvusi kunigaikščio Margio pilis. *Liter.:* RSP.

Margevičių km., Merkinės valsč., Alytaus apskr. S 15.

Senkapis. *Liter.:* PV.

Marijampolė, apskr. m. P 11.

M. apylinkėje dažnai randama akmeninių kirviukų. *Invent.:* K. M. M. katal. 73, 74, 75, 106 Nr. Nr.

Markinetų dv., Alšėnų valsč., Ašmenos apskr. R 22.

- a) Yra kasinėtų VIII—IX šimtm. Vilniaus kultūros degintų lavonų laidojimo pilkapių. *Liter.:* PV, SLD, P. Rykov „Mogilnik bliz Mar-kinenty . . .“
- b) Yra rasta akmeninių kirviukų. *Liter.:* PV. *Invent.:* Viln. muz. katal. 799—800 Nr. Nr.

Markovo būk., Benicos valsč., Ašmenos apskr. Q 25.

Ties M. yra daug pilkapių, vadintam prancūzkapiais. *Liter.:* PV.

Marosko km., Lebedevo valsč., Vileikos apskr. Q 25.

- a) Yra piliakalnis. *Liter.:* PV.
- b) Piliakalnyje randama žmonių kaulų ir senobinių padarų. *Liter.:* PV.

Maroverkos km., Vydžių valsč., Zarasų apskr.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.*: K . M. M. katal.: 214 Nr.

Martiniskių km., Panemunėlio valsč., Rokiškio apskr. D 19.

a) M. ganykloje yra keturkampis piliakalnis prie pamato, apkastas griovių. *Liter.*: PK.

b) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.*: PK.

Martišiūnų dv., Vabalninko valsč., Biržų apskr. D 17.

M. lauke vienoje kalvelėj iškasama žmonių kaulų ir senobinių padarų. *Liter.*: EAVS.

Masėnų km., Deltuvos valsč., Vilkmergės apskr. K 16.

Ties M. yra pilkapių. *Liter.*: GV.

Masiokų km., Ramygalos valsč., Panevėžio apskr. G 15.

Randama senobinių bronzinių ir sidabrinių padarų. *Liter.*: PK.

Masiulioniškių km., Subačiaus valsč., Panevėžio apskr. E 16.

a) Miške esančiame Velniokalny randama žmonių kaulų ir senobinių padarų. *Liter.*: EAVS.

b) Ties M. pievoje guli didelis akmuo, apie kurį pasakojama daug padavimų. *Liter.*: EAVS.

Maskvyčių km., Dusetų valsč., Zarasų apskr. E 21.

Senkapis. *Liter.*: PK.

Maslinskyčios km., Alytaus apskr.

Kariajame Nemuno krante yra daug senobinių kapų. *Liter.*: RSP.

Maškėnų km., žiūrėk: Laukupėnai.

Mašnių km., Linkuvos valsč., Šiaulių apskr. C 13.

Kasant žvyrių, randama žmonių kaulų, kalavijų, pasagų ir kitų senobinių padarų. *Liter.*: PK.

Maštaleržių km., Židomlio valsč. Gardino apskr. V 15.

Ties M. yra $1\frac{1}{2}$ klm. ilgio, 4 mtr. pločio ir $2\frac{1}{2}$ mtr. aukščio pylimas. *Liter.*: PG.

Maštaičių km., Gelgaudiškio valsč., Šakių apskr. L 9.

Ties Nemunu yra piliakalnis. (*V. Žilius.*)

Matiškių km., Tauragės valsč. ir apskr. I 6.

a) Ant Jūros upės kranto yra pilaitė. *Liter.*: PK.

b) Ties piliakalniu yra senkapis. *Liter.*: PK.

Matiūnų km., Dubičių valsč., Lydos apskr. T 16.

Yra senkapis. *Liter.*: PV.

Matiuntavos km., Dubičių valsč., Lydos apskr. V 17.

Yra senkapis. *Liter.*: PV.

Mazūrų km., Klaipėdos apskr. F 2.

Yra pylimų. *Liter.*: HK.

Mažeikių apskr. m. B 6.

1. M. mieste buvo aptiktas senkapis su akmenimis grīsta aikštēle.
(*St. Ličkūnas.*)

2. Kitas senkapis rodomas pil. Sarakausko žemėje netoli dabartinių ev.-liuter. kapinių. (*V. Šidlauskas.*)

3. Už 1,5 klm. valstybiniame miške yra 6 mtr. ilgio, 3 mtr. pločio ir 1 mtr. aukščio kalvos, o ties jomis — 4 prie pamato akmenimis apdėti pilkapiai, kuriuose, kasant, buvo rasta bronzinė apirankė ir kalavijas.
(*St. Ličkūnas.*)

Mažionių km., Velžio valsč., Panevėžio apskr. G 15.

Senkapis. *Liter.:* EAVS.

Mažulėnų km., Daugėliškio valsč., Švenčionų apskr. I 23.

Yra piliakalnis, aplinkui apkastas pylimu. Kasinėdamas piliakalnį, Kaširskis rado įleistą i žemę medinių trobesių liekanų, o šalia jų buvo aptikta sudėtų iš akmenų ir molio ugniaukurų. Buvo rasta ir daiktų: molinių puodų, geležinių iečių ir galūnių strėloms, kirvių, gyvulių kaulų ir bronzinių pagražinimų.

Mažuolių km., Šiaulėnų valsč., Šiaulių apskr. F 11.

M. lauke yra akmenimis apdėta kalvelė, vadinama Milžinkapiu.
(*Autorius.*)

Mažutiškių km., Biržų valsč. ir apskr. B 17.

a) Piliakalnis. *Liter.:* PK.

b) Yra rasta akmeninių kirviukų. *Invent.:* Viln. muz.

Medekšių km., Kėdainių valsč. ir apskr. K 13.

a) Senkapis.

b) Piliakalnis. (*Autorius.*)

Medelis (Miadelas) v. m., Vileikos apskr. M 26.

Medelio ežere yra akmeninė brasta. *Liter.:* SLD.

Medėnų km., Iezno valsč., Alytaus apskr. O 14.

Piliakalnis. *Liter.:* PV.

Medikonių km., Pušaloto valsč., Biržų apskr. E 14.

Yra milžinkapis. *Liter.:* EAVS.

Medingėnų km., Gargždų valsč., Kretingos apskr. F 3.

Yra iškasta stačiomis palaidoto žmogaus griaučiai ir senoviniai šarvai. *Liter.:* PK.

Mediniškių km., Razalimo valsč., Panevėžio apskr. E 13.

„Žvyruobėje“ randama žmonių kaulų ir senobinių geležies ir bronzos padaru. *Liter.:* PK, EAVS.

Medinikų km., Vabalninko valsč., Biržų apskr. D 16.

Pakalnės lauke yra senkapis. *Liter.:* EAVS.

Medininkų km., Šimkaičių valsč., Raseinių apskr. K 10.

Randama akmeninių kirviukų. (*K. Šidlauskas.*)

Medininkų v. m., Ašmenos apskr. O 21.

- a) Yra mūrinės pilies griuvėsiai, apvesti 2 mtr. storio mūrine siena ir 10 mtr. pločio grioviu. *Liter.:* PV.
- b) Yra rasta bronziinių žiedų ir apirankių. *Liter.:* PV.

Mediškių km., Luokės valsč., Telšių apskr. E 7.

Ant Atvižos kalno yra kažkokiu žemės pylimų. *Liter.:* KL.

Mediuškių km., Zablotiškio valsč., Švenčionės apskr. I 22.

Yra apie 50 pilkapių. *Liter.:* PV.

Medrikių km., Salų valsč., Ašmenos apskr. O 23.

Yra 3 pilkapiai. *Liter.:* PV.

Medsédžių km., Gargždų valsč., Kretingos apskr. F 3.

Yra akmuo su iškalta pėda (*Autorius*.)

Medvėgalio aukšt., Kaltinėnų valsč., Tauragės apskr. G 7.

Šitos plačios aukštumos kelios atskiros kalvos turi archeologinės reikšmės:

- a) *Piliakalnis*. Vienas iš didžiausių Žemaičių krašto piliakalnių, kurio ilgis 102 mtr., plotis — 30 mtr., o labai stačių šlaitų aukštis siekia 80 mtr. Vakariname piliakalnio šlaite yra dvi trikampės terasos. *Liter.:* PK, KŽS, KGM, VP, KL, TK, 1924 m. „Lietuvos“ 278 Nr.
- b) Šalia piliakalnio yra kalva, vadina Alkos kalnu. *Liter.:* PK, KŽS.
- c) Pakeliui į Varnius yra pilkapių. *Liter.:* KL.
- d) Medvėgalyje keliose vietose buvo rasta žmonių kaulų.
- e) Randama akmeninių kirviukų ir strėlių galūnių. *Liter.:* PK.
- f) Dažnai randama bronziinių ir geležinių senobinių padarų. *Liter.:* PK.

Meiliūnų km., Vabalninko valsč., Biržų apskr. D 16.

Ties Lomokio koplyčia dažnai randama akmeninių kirviukų. (*Autorius*.)

Meirių km., Kaltinėnų valsč., Tauragės apskr. G 7.

Yra piliakalnis. *Liter.:* VP.

Meirių km., Mytos valsč., Lydos apskr. U 18.

Yra akmuo su Švenčiausiosios Motinos pėda. *Liter.:* PV. T. Narbutt. „Pomniesze pisma“...

Melekonių km., Lydos apskr. R 17.

Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠSK, ŠNK.

Melėnų km., Pumpėnų valsč., Biržų apskr. D 15.

Yra akmuo su jaučio pėda (*Autorius*.)

Melėnų km., Nemun.-Radviliškio valsč., Biržų apskr. A 17.

Piliakalnis. *Liter.:* EAJS.

Menkupių km., Kalvarijos valsč., Marijampolės apskr.

Pil. V. Treigio lauke yra piliakalnis. Rytų ir pietų šlaitai yra labai statūs ir aukšti. Piliakalnio viršūnė yra išdubusi taip, jog kraštai su-

daro pylimą, kuris iš lauko pusės yra gristas nemažais akmenimis. Piliakalnio šlaite iš žemės kyšo kažkokios sienos pamatų liekanos. *Liter.:* — 1924 m. „Lietuvos“ 204 Nr. „Sudavijos piliakalniai“.

Mergažerių km., Varėnos valsč., Alytaus apskr. R 16.

- a) Ties Ilgio ežeru yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* PV, ŠSK.
- b) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* ŠNK.

Merešlėnų km., Trakų apskr. P 19.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PV.

Merkinė valsčiaus m., Alytaus apskr. R 14.

- a) Ties M. yra dvių akmens gadynės sodybų liekanų: vienos — Šnipiškio lauke prie Merkio upės, o antros — prie Nemuno. *Liter.:* ŠP.
- b) Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* ŠNK.
- c) Yra rasta pusė akmeninio rutulio, ornamentuota tiesių linijų ornamentu. *Invent.* Viln. Muz. katal. 776 Nr.
- d) Ties Merkine (Časukuose) buvo rasta bronzos gadynės padarų. *Liter.:* ŠP.
- e) M. yra 105 sieksn. apskritimo ir 17 sieksn. aukščio piliakalnis, ant kurio randama plytgalių ir akmeninių sviedinių, maždaug po 30 klgr. svorio kiekvienas. *Liter.:* PV, BSLP, ŠP, RSP, GPN, BSP.
- f) Per 1 klm. nuo M. Rūsingės gирioje yra pilkapių. (*Autorius.*)
- f) Tarp Nemuno ir Merkio žiočių prie Časukų km. yra kelias, vadintamas Prancūzkeliu. (*Autorius.*)

Meškučių km., Šunskų valsč., Marijampolės apskr. P 10.

Yra rasta akmeninių kirviukų. *Invent.:* K. M. M. katal. 327, 329 Nr. Nr.

Meškučių km., Pašvitinio valsč., Šiaulių apskr. C 11.

Yra rasta bronzinė fibula. *Invent.:* K. M. M. lentel. LXXXII.

Meterkviečių km., Šilutės apskr. I 3.

Yra kasinėtas prūsus „F“ ir „H“ laikotarpiai kultūros senkapis. *Liter.:* HK.

Meždurečių km. (ties Čižūnų km., Daugų valsč.), Merkinės valsč., Alytaus apskr. P 15.

Buvo rastas Romos imperatorių: Trojano, Antonino Pijaus, Morkaus Aurelijaus ir kitų 500 monetų lobis. *Liter.:* GNL.

Mežonių km., Švenčionių apskr. K 22.

Čia yra kasinėtų degintų lavonų laidojimo VIII—IX šimtm. Vilniaus ir nedegintų lavonų laidojimo VI—IX šimtm. Raginėnų kultūrų pilkapių. *Liter.:* PV, SLD, SOV.

Mežonių km., Lydos apskr. S 18.

Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠP.

Mežonių km., Rimšonių valsč., Zarasų apskr. H 23.

Yra rasta senovinių geležinių kirviukų. *Liter.:* PK.

Mežūnų km., Krinčino valsč., Biržų apskr. C 15.

Yra 20 sieksn. ilgio ir 1 sieksn. aukščio pylimas: *Liter.:* PK.

Mickiemio km., Naumiesčio valsč., Panevėžio apskr. F 14.

Ties M. yra pilkapių, vadinamų milžinkapiais. *Liter.:* EAVS.

Mickonių km., Kaniavos valsč., Lydos apskr. S 17.

Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠSK, ŠNK.

Michališkių pv., Pušaloto valsč., Biržų apskr. E 14.

a) Dešiniajame Mūšos upės krante yra senkapis. *Liter.:* PK.

b) Randama akmeninių kirviukų ir kitų padarų. *Liter.:* PK.

Michalovčiznos pv., Michailovo valsč., Ašmenos apskr. R 22.

Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠEK.

Michnevičių km., Benicos valsč., Ašmenos apskr. P 24.

Yra pailgas pilkapis. *Liter.:* PV.

Michniūnų km., Nedzingės valsč., Alytaus apskr. R 15.

Yra senkapis, vadinamas Totorių Kapais. *Liter.:* PV.

Mičiūnų km., Žaslių valsč., Trakų apskr. M 16.

Senkapis. (*P. Pakarklis.*)

Migonių km., Kruonio valsč., Trakų apskr.

a) Yra $20 \times 7 \times 10$ sieksn. piliakalnis. *Liter.:* PK. 1924 m. „Lietuvos“ 109 Nr.

b) Ties piliakalniu miške Kruonio m, linkui yra akmenimis apdėtų pilkapių. *Liter.:* Lietuva. 1924. 109 Nr.

Migonių km., Pasvalio valsč., Biržų apskr. C 14.

Piliakalnis. *Liter.:* PK, EAVS.

Migavos dv., Židomlės valsč., Gardino apskr. V 14.

Lipkių lauke yra garsus Senelio akmuo. *Liter.:* PG.

Mielų km., Ožės valsč., Gardino apskr. V 13.

Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* PG, GPN.

Milinų km., Šimoniių valsč., Panevėžio apskr. E 19.

Kasant gale kaimo žvyrių, iškasama žmonių kaulų. *Liter.:* „Lietuvos“ 188 Nr.

Miesteliškių km., Daujėnų valsč., Biržų apskr. D 15.

M. lauke yra Velnikalnis. (*O. Balčikonytė.*)

Miežiškių km., Meškų valsč., Panevėžio apskr. F 15.

Maiškapio kalvoje išariama žmonių kaulų ir senobinių padarų. *Liter.:* EAVS.

Mijanavos km., Garliavos valsč., Kauno apskr.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 332 Nr.

Mijangonių km., Žiežmarių valsč., Trakų apskr.

- a) M. daržuose yra piliakalnis.
- b) Miške ties M. yra pilkapiai.
- c) M. laukuose randama akmeninių padarų. (*Autorius.*)

Mikaičių km., Girkalnio valsč., Raseinių apskr. I 10.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 158 Nr.

Mikaičių km., Švėkšnos valsč., Tauragės apskr. G 3.

Per M. lauką eina senobinės, akmenimis gristas kelias. *Liter.:* KŠS.

Mikališkių km., Papilio valsč., Zarasų apskr.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Mikališkių dv., Ramygalos valsč., Panevėžio apskr. H 15.

Ties M. Truskalnio kalvoje randama žmonių kaulų iš senovinių padarų. (*Autorius.*)

Mikašiūnų km., Raudžiškių valsč., Trakų apskr. P 18.

Yra akmens gadyne sodybos liekanų. *Liter.:* PV, ŠSK.

Mikyčių km., Veisiejų valsč., Seinų apskr.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* 1924 m. „Lietuvos“ 145 Nr.

Mikytų km., Platelių valsč., Kretingos apskr. C 4.

- a) Tarp pelkių yra aukštasis Alkos kalnas.
- b) Žiemos rytų kalno pusėje yra daug akmens, tarp kurių yra ir tašytų žmogaus ranka iš dviejų bei trijų pusiu. Pasakojama, kad ant kalno senovėje buvęs „Maldų šulinys“. (*J. Mickevičius.*)

Mikytų km., Lekėčių valsč., Šakių apskr. L 12.

Yra senkapis, kuriame iškasama bronzinių pagražinimų. *Liter.:* MVA.

Mikolojūnų dv., Braslavos valsč., Zarasų apskr. F 25.

Yra akmuo su iškaltu neišskaitomu parašu. *Liter.:* PK.

Mikotonų km., Beniakainių valsč., Lydos apskr. Q 20.

Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PV.

Melaikiškių km., Troškūnų valsč., Panevėžio apskr. G 17.

M. lauke yra milžinkapis. (*Autorius.*)

Milių km., Viešknių valsč., Mažeikių apskr. B 7.

Yra senkapis, kuriame iškasama bronzinių pagražinimų. (V. Šidlauskas.)

Miliūnų km., Panemunio valsč., Rokiškio apskr. D 18.

M. laukuose randama žmonių kaulų. *Liter.:* PK.

Miliūnų km., Antazavės valsč., Zarasų apskr. E 21.

M. laukuose randama žmonių kaulų. *Liter.:* PK.

Miluniškių km., Alytaus apskr. R 15.

Yra akmens gadyne sodybos liekanų. *Liter.:* ŠSK.

Milvydų dv., Krakių valsč., Kėdainių apskr. H 12.

Yra rastas akmeninis kaltas. *Invent.*: K. M. M. *katal.* 279 Nr.

Mimiškių pv., Žemaitkiemio valsč., Vilkmergės apskr. I 17.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.*: PK.

Minaikiškių km., Degučių valsč., Zarasų apskr. F 22.

Piliakalnis. *Liter.*: EAVS.

Minčių km., Tauragnų valsč., Utenos apskr.

Minčios miške yra daug pilkapių su nedegintu lavonu laidojimais.
(*J. Katinas.*)

Mindūnų km., Molėtų valsč., Utenos apskr. K 20.

Galebalos pušyno lauke randama žmonių kaulų ir senobinių padarų.
(*A. Lipeika.*)

Mintautiškių km., Kuktiškių valsč., Utenos apskr. H 20.

a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.*: PV, ŠSK.

b) Yra 10 pilkapių. *Liter.*: PK.

Minkūnų km., Jūžintų valsč., Rokiškio apskr. E 20.

Nuo M. iki Graužiškių km. traukiasi 1 klm. ilgio pylimas, vadinamas Ožnugariu. *Liter.*: PK.

Mirabelio dv., Kupiškio valsč., Panevėžio apskr. E 18.

M. lauke yra piliakalnis, kuriame randama plytgalių. *Liter.*: EAVS,
„Lietuvos“ 1664 Nr.

Miroslavo (Slabados) v. m., Seinų apskr. Q 13.

Piliakalnis. *Liter.*: SG t. XI.

Misiūnų pv., Paežerėlio valsč., Šakių apskr. L 10.

Yra piliakalnis. *Liter.*: J. Basanavičius: „Del žynio Jegio“.

Miškinelių km., Šimonių valsč., Panevėžio apskr. F 18.

M. krūmu smiltynuose randama žmonių kaulų ir senobinių padarų.
Liter.: „Lietuvos“ 1305 Nr.

Miškininkų lkm., Raseinių valsč. ir apskr. K 8.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.*: K. M. M. *katal.* 118 Nr.

Miškiškių II km., Molėtų valsč., Utenos apskr. I 19.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.*: PK.

Mitevčiznos km., Trakų apskr.

M. lauke yra suardytu pilkapių liekanų. *Liter.*: PV.

Mitkiškių km., valsč., Trakų apskr. M 17.

a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.*: TN, TPS, TA.

b) Akmens gadynės sodybos lauke yra rastas geležinis peiliukas su akmens gadynės ornamentu. *Liter.*: TPS.

c) Yra degintu ir nedegintu lavonu laidojimo senkapis. *Liter.*: TPS,
Zap. S.-Z. Otd. J. R. G. O-va kn. 3. 1912.

d) Ties malūnu yra Kryžiaus akmuo su iškalta Jame Švenčiausios Motinos pėda. Akmuo laikomas stebuklingu. *Liter.:* TN, PV, TA.

Mitkūnų km., Zapyškio valsč., Kauno apskr. M 12.

Paliai Dievagallo upelį pil. J. Poderio lauke yra kažkokiu senobiniu rūmū griuvėsiu. *Liter.:* 1925 m. „Lietuvos“ 277 Nr.

Mitvos km., Girkašnio valsč., Raseinių apskr. I 10.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 80, 81 Nr. Nr.

Mysos km., Krèvos valsč., Ašmenos apskr. P 24.

Prie kelio į Korovajus yra piliakalnis. *Liter.:* PV.

Myžeikių km., Klaipėdos apskr. F 2.

Yra kasinėtu pilkapiu su degintu lavonu laidojimais jaunesniosios bronzos gadyne kultūros. *Liter.:* HK.

Mlodėnų km., Krakių valsč., Kėdainių apskr.

Yra piliakalnis. *Liter.:* GK.

Mockaičių km., Švėkšnos valsč., Tauragės apskr. G 3.

- Kairiajame Veiviržo upės krante yra lauko dalies sudarytas piliakalnis, atskirtas nuo lauko pusės neaukštū akmeniniu pylimu. *Liter.:* PK, KŠS, TK.
- Netoli nuo piliakalnio yra senkapis, kuriame randama IX šimtm. Liucino ir IX šimtm. Klaipėdos kultūros daiktų. *Liter.:* SLD. A. C. „Mockaičių mogilnik“, otčet I Arch. Kom. za. 1909—1910 g.
- Senkapyje buvo rasta Antonino Pijaus laikų Romos monetu. *Liter.:* „Puteševstvije . . .“ Pam. kn. Kov. gub. na 1905 g.

Mokričos dv., Užnaročio valsč., Švenčionių apskr. M 25.

M. lauke yra akmuo su iškaltu Jame nesuprantamu parašu. *Liter.:* PV.

Molainių km., Panevėžio valsč. ir apskr. F 15.

Ant Sidabro kalno yra senkapis. (*J. Elisono* medž.)

Moliatiškių km., Piniavos valsč., Panevėžio apskr. F 14.

Dešiniajame Nevėžio upės krante pušyne yra daug pilkapių, kuriuos kasant pastebėta nedegintu lavonu laidojimui. *Liter.:* PK, EAVS, OK.

Molodečnos v. m., Vileikos apskr. Q 26.

- Ties M. yra pylimų. *Liter.:* PV.
- Ties Ušos upe yra kun. Zboražkių mūrinės pilies griuvėsiai, ties kuriais randama daug senobinių ginklų dalių. *Liter.:* PV.

Monkūnų dv., Girkalnio valsč., Raseinių apskr. I 10

Yra Milžinkapis, kuriame randama kaulų ir bronzinių pagražinimų. *Liter.:* PK.

Montatų km., Nočios valsč., Lydos apskr. S 17.

- Yra rastas akmens gadyne padaras. *Liter.:* ŠP, ŠNK.
- E. Volteris kasinėjo VIII—IX šimtm. Vilniaus kultūros pilkapius. *Liter.:* PV, SPK, SLD.

Montogališkių km., Biržų valsč., ir apskr. B 16.

Senkapis. *Invent.*: Mint. Muz. *Liter.*: PK, TV.

Monteržiškių pv., Žagarės valsč., Šiaulių apskr. B 10.

- Ties M. eina 300 sieksn. ilgio ir 3 sieksn. aukščio pylimas. *Liter.*: PK.
- Pylime iškasama žmonių kaulų ir senobinių padarų. *Liter.*: PK.

Montuciškių km., Kucevičių valsč., Ašmenos apskr. Q 23.

- Yra 500 žingsnių aplinkio ir 10 sieksn. aukščio piliakalnis. *Liter.*: ZKO, PV.
- Ties piliakalniu yra keliasdešimt pilkapių. *Liter.*: PV, ZKO.

Morozovkos km., Vydžių valsč., Zarasų apskr. H 25.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.*: PK.

Moskvelės (Moskovkos) km., Varėnos valsč., Alytaus ap. Q 16.

Senkapis. *Liter.*: P 8.

Mostų v. m., Gardino apskr. I 17.

- Ties M. yra apvalus piliakalnis (gorodišče).
- Rytinėje M. pusėje ant Nemuno kranto yra senkapis.
- Kairiajame Nemuno krante randama senobinių metalo padarų. *Liter.*: PG.

Mostiščių I km., Krasnogurkos valsč., Zarasų apskr. E 26.

- Yra piliakalnis, vadintamas Kareivio Kalnu.
- Yra akmuo su iškalta pėda. *Liter.*: PK.

Mūrinės km., Rukainių valsč., Vilniaus apskr. O 20.

Yra piliakalnis. *Liter.*: PV.

Mutos v. m., Lydos apskr. U 19.

- Piliakalnis.
- Antras piliakalnis per 3 klm. nuo M.
- Trečias piliakalnis yra Zubovčiznos lauke.
- Mutos dvaro miške yra pilkapių. *Liter.*: PV.

Mutvicos km., Dubičių valsč., Lydos apskr. U 17.

Senkapis. *Liter.*: PV.

N.

Naciūnų km., Semeliškių valsč., Trakų apskr. O 16.

Valstybiname miške yra akmens su iškaltais juose parašais ir ne-suprantamais ženklais. *Liter.*: PV.

Nadėjiskių km., Vabalninko valsč., Biržų apskr. D 17.

- Yra rastas bronzinis kirviukas. *Liter.*: PK.
- Yra apdėtų akmenimis pilkapių su nedegintų lavonų laidojimais. *Liter.*: PK.

Nainiškių km., Meškų valsč., Panevėžio apskr. F 16.

N. ganykloje senkapyje iškasama žmonių kaulų. *Liter.*: EAJS.

Naikių km., Mažeikių valsč. ir apskritys. B 6.

- a) Pil. Jurkūno lauke ties Vaidaminos upeliu yra apskritas piliakalnis.
- b) Pil. Sidabro lauke yra „milžinkapių“, o šalia jų akmenimis apdėta kalva.
- c) Sondos aukštumoje yra keli akmenimis apdėti pilkapiai. (*St. Ličkūnas.*)

Nalenčavos dv., Zarasų apskr.

Yra rastas neolito gadynės kapas su nedegintu lavonu laidojimais.
Liter.: SLD, Światowit, VI t.

Nalėnų km., Utenos valsč. ir apskr. G 20.

Piliakalnis. *Liter.:* VP.

Naprių km., Antazavės valsč., Zarasų apskr. E 21.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Naprūnų km., Kuktiškių valsč., Utenos apskr. I 20.

Miške ties N. yra 4 pilkapiai. *Liter.:* PV.

Naravos km., Žaslių valsč., Trakų apskr. M 16.

- a) N. lauke yra senkapis.
- b) Randama akmeninių kirviukų. (*P. Pakarklis.*)

Naravos km., Balbieriškio valsč., Marijampolės apskr. O 13.

Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Invent.:* K. M. M.

Nargėlų km., Veiviržėnų valsč., Kretingos apskr. G 4.

- a) Yra didelis piliakalnis. *Liter.:* PK.
- b) Yra kasinėtas IX šimtm. Klaipėdos kultūros senkapis. *Liter.:* SLD, Otčet J. Arch. K. za 1909—10 g.

Narkiškių km., Batakių valsč., Tauragės apskr. I 7.

- a) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK. *Invent.:* K. M. M. katal. 116 Nr.
- b) Yra rasta IX šimtm. Klaipėdos kultūros bronzinė sagtis. *Invent.:* K. M. M.

Narkūnų km., Gelgaudiškio valsč., Šakių apskr. L 9.

Ties Nemunu yra piliakalnis. (*A. Zakaryza.*)

Narkūnų km., Antnemunio valsč., Alytaus apskr. P 13.

- a) Piliakalnis. *Liter.:* KSP.
- b) Ties piliakalniu randama titnaginių strėlikių. *Liter.:* RSP, GPN.

Narkūnų km., Kruonio valsč., Trakų apskr. N 14.

Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* PV.

Narkūnų km., Utenos valsč. ir apskr. H 20.

- a) Ties N. prie Utenos—Pakalnių kelio yra dviejų kalvų sudarytas piliakalnis, apkastas aplinkui vienu bendru grioviu. Kasant piliakalni, buvo rasta kaulinių adatų, geležinių padarų dalių ir molinių puodų šukiu. Piliakalni taip pat dažnai vadina ir Utenos piliakalniu ir mena,

kad ant jos stovėjusi kunigaikščio Vytenio pilis. *Liter.*: PK, BSLP, SG t. XII. „Litovskaja Rusj.“ 1910. 154 Nr., T. Narbutt, Pomniejsze pisma historyczne. Tyg. Petersb. 1836. XIV. 43 Nr.

b) Ties piliakalniu yra milžinkapių. *Liter.*: PK.

c) Randama akmeninių kirviukų. *Liter.*: PK.

Narkūnų km., Rokiškio valsč. ir apskr. E 20.

a) Ties Odrės upeliu yra keli pylimai. *Liter.*: PK.

b) Ties. N. yra apie 40 aplinkui akmenimis apdėtų pilkapių su nedegintu lavonu laidojimais, žmonių vadina "krūsniais". *Liter.*: PK., Lietuv. Žin. 1925. 245 Nr.

c) Laukuose dažnai randama bronzinių ir geležinių padarų. *Liter.*: PK.

d) Randama akmeninių kirviukų. *Liter.*: PK.

Naročio bk., Ižės valsč., Švenčionių apskr. O 25.

Yra apie 20 pilkapių su nedegintu lavonu laidojimais. *Liter.*: PV.

Naročio ež., Užnaročio valsč., Švenčionių apskr. M 25.

Ties Nanosų km. per Naročio ežerą eina 1 klm. ilgio akmeninis grīsta brasta, vadina Velnio Brasta. *Liter.*: PV, TSL.

Narušių km., Kelmės valsč., Raseinių apskr. G 8.

a) Yra senkapis su nedegintu lavonu laidojimais. *Invent.*: K. M. M.

b) Senkapyje yra rasta romėnų monetų iš I—III šimtm. po Kr. *Liter.*: 1926 m. „Klaip. Žin.“ 6 Nr.

Narušaičių km., Surviliškio valsč., Kėdainių apskr. H 14.

Miškelyje yra Prancūzkapis. (*J. Elisono medž.*)

Nasuciškių km., Druskininkų valsč., Gardino apskr. S 14.

Dešiniajame Nemuno krante yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.*: PV.

Naškunčių km., Kaniavos valsč., Lydos apskr. S 16.

a) Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.*: ŠP, ŠSK.

b) Yra kasinėtų geležies (La-Ten'o) gadynės kapų. *Liter.*: A. S. Raskopki V. Šukeviča, OV.

Naujų Aleksandrovėlių km., Semeliškių valsč., Trakų ap. O 16.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.*: PV.

Naujadvario km., Ramygalos valsč., Panevėžio apskr. H 14.

Žvyrdubėje randama žmonių kaulų ir senobinių padarų. *Liter.*: EAVS.

Naujikių km., Piniavos valsč., Panevėžio apskr. F 15.

Ties sudegintu „Šventuoju“ ažuolu dažnai iškasama degintų grūdų. *Liter.*: EAVS.

Naukaimio km., žiūrėk: Gabrieliauskų km.

Naumiesčio v. m., Tauragės apskr. I 4.

N. ganykloje yra piliakalnis. *Liter.*: PK.

Naumiesčio v. m., Panevėžio apskr. F 14.

- a) Ties N. yra kalnas, vadintamas Rudapiliu. *Liter.:* EAVS.
- b) Kairiajame Nevėžio upės krante yra milžinkapis. *Liter.:* EAVS.
- c) Ties N. yra akmuo su iškalta Jame arklio pėda ir dar kažkokiais ženklais. (*J. Elisono* medž.)

Nausėdžių km., Naumiesčio valsč., Tauragės apskr. H 4.

Kasant smėlį randama bronzinių pagražinimų. *Liter.:* PK.

Nausodos km., Piniavos valsč., Panevėžio apskr. E 15.

N. pušynelyje yra daug pilkapių. *Liter.:* EAVS.

Nausodžio km., Juodupės valsč., Rokiškio apskr.

Yra milžinkapių. *Liter.:* 1926. 48 Nr. „Lietuva“.

Nausodų km., Raguvos valsč., Panevėžio apskr. G 16.

Ties Juostinio upeliu kalvoje iškasama žmogaus kaulų ir senovinių padarų. (*A. Piesliokas*.)

Nausodžio km., Plungės valsč., Telšių apskr. E 4.

Kaimo lauke yra senkapis, kuriamo buvo rasta daug senobinių padarų, dabar N. gyventojo D. Šakinio turimų. (*Mok. P. Jaudžemis*.)

Naujaupių km., Gudžiūnų valsč., Kėdainių apskr. H 12.

Piliakalnis. (*Autorius*.)

Naurušelių km., Smilgių valsč., Panevėžio apskr. E 13.

- a) Prie Panevėžio—Klovainių kelio yra apie 3 mtr. aukščio stulpo pavidalo akmuo, apie kurią pasakojama, kad tai esąs suakmenėjęs žmogus, vardu Mukolas.
- b) Per 400 mtr. nuo didžiojo Mukolo akmens yra kitas, mažesnis, panašus į pirmajį, vadintamas Mukolo Sūnum. *Liter.:* EAVS, PK.

Navaržonių km., Naumiesčio valsč., Panevėžio apskr. G 14.

- a) Pušyne tarp Navaržonių km. ir Molatiškių dv. yra daug aplinkui akmenimis apdėtų pilkapių. *Liter.:* EAVS.
- b) Ties N. kapinėmis yra kalva, kurioje iškasama žmonių kaulų ir senobinių ginklų. *Liter.:* EAVS.

Navikių km., Pandėlio valsč., Rokiškio apskr. C 18.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Navinų km., Lydos apskr. S 15.

Ties Grūdos upe yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* ŠP.

Nedzingės v. m., Alytaus apskr. Q 15.

- a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* ŠSK.
- b) Bažnyčios gale sienoje yra įmūrytas akmuo su žalčiu. (*J. Cilcius*.)

Nekrašūnų km., Kaniavos valsč., Lydos apskr. S 18..

- a) Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠP, ŠSK.
- b) V. Šukevičius kasinėjo bronzos gadynės kapus. *Liter.:* SLD.
- c) Tas pats tyrinėtojas kasinėjo N. ir XIV—XV šimtm. Vilniaus kultūros akmeninius kapus. *Liter.:* SLD.

Nemančiūnų v. m., Alytaus apskr. O 14.

- a) Jurgiškių Revo lauke yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* PV, Wisła t. III.
- b) Dažnai randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PV, Wisła, t. III.
- c) Piliakalnis. *Liter.:* PV, Wisła t. III.
- d) Yra kalnas, vadinamas Perkūnkalniu. *Liter.:* „Wisła“, III t.
- f) Žadvarijės lauke ir miškelyje ties bažnyčia yra pilkapių. *Liter.:* PV, BSP, Wisła t. III.
- e) Ties piliakalniu yra 1888 m. E. Volterio kasinėtas XV—XVI šimtm. lietuvių kultūros senkapis. *Liter.:* PV.
- i) Yra rasta Romos monetų. *Liter.:* 1926 m. „Klaip. Žin.“ 6 Nr.

Nemunaičio bk., Alytaus apskr. Q 7.

- a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Invent.:* V. M. katal. 762 Nr.
- b) Yra rastas akmeninis, labai panašus į bronzinį, kirviukas. *Invent.:* Viln. muz. katal. 760—761 Nr. Nr.
- c) Yra piliakalnis, kuriame randama žmonių kaulų ir senobinių padarų. *Liter.:* SG. t. XI. *Invent.:* Viln. muz. katal. 601—605 Nr, Nr,

Nimerzatės km., Klaipėdos apskr. E 1.

- a) Yra prūsų „C“ laikotarpio kultūros senkapis.
- b) Yra rasta Romėnų monetų. *Liter.:* HK.

Netos bk., Suvalkų apskr. U 9.

Piliakalnis. SG. t. XI.

Neveriškių km., Šumskų valsč., Ašmenos apskr. O 21.

Senkapis. *Liter.:* PV.

Nevėžnikų dv., Naumiesčio valsč., Panevėžio apskr. F 14.

Yra kasinėtas Romos gadynės senkapis. *Liter.:* EA VS, „Światowit.“ t. IV. 148—149 p.

Nevardėnų km., Varnių valsč., Telšių apskr. F 7.

Yra Didvyrių Kapai. *Liter.:* EA VS.

Nidos bk., žiūrėk: Kuršių Nėrija.

Nikelių km., Švėkšnos valsč., Tauragės apskr. H 3.

- a) Dešiniajame Ašvos upės krante yra suardytas senkapis. *Liter.:* KŠS, TK.
- b) Žiogų kalne kitoje Ašvos pusėje iškasama žmonių kaulų ir senovinių padarų. *Liter.:* KŠS.

Nikolskų km., Joniškio valsč., Šiaulių apskr.

Yra pylimas. *Liter.:* PK.

Nimbrų dv., Iežno valsč., Alytaus apskr. O 14.

Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Invent.:* K. M. M.

Niurkonių dv., Pumpėnų valsč., Biržų apskr. E 14.

Yra Didvyrių kapai. *Liter.:* EA VS.

Nurvėnų km., Gaidės par., Zarasų apskr. G 24.

- a) Ties N. yra $85 \times 42 \times 8,5$ mtr. piliakalnis, ant kurio randama molinių indu šukiu, peleņu ir akmenų. *Liter.:* PK, ŽAG.
- b) Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PK, ŽAG.

Nočiagilio km., žiūrėk: Nevėžyku dv.

Nočios v. m., Lydos apskr. S 17.

- a) Ties Nočios upeliu, Lankiškių, Trakelių, Preskuškių, Kuliu, Laicekapinių laukuose yra akmens gadynės sodybų liekanų. Vienoje sodyboje buvo aptikta gyvenamųjų rūsių pėdsakų. Rūsių dugne buvo rasta sudėtų iš akmenų ugniaukurų, titnaginių padarų ir ornamen-tuotų puodų šukiu. *Liter.:* ŠP, SLD, ŠSK.
- b) V. Šukevičius ties Nočios dv. kasinėjo kapą, sudėtą iš akmenų rūselių pavidalu. Rūselyje buvo rasta molinių urnų su degintais žmonių kaulais ir pelena. Kapai laikomi bronzos gadynės kapais. *Liter.:* PV, ŠSB, SLD, AS. „Mogilnik s kamennymi kistami“.
- c) Buvo kasinėtas IX šimtm. Klaipėdos kultūros senkapis su degintų lavonų laidojimais. *Liter.:* SLD. Pam. Fizyogr. t. XXI. — 1913, OK.
- d) Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* ŠNK.

Nomininkų km., Gruzdžių valsč. Šiaulių apskr.

Senkapis. *Litr.:* PK.

Noreikonių km., Paikruojo valsč., Šiaulių apskr. D 13.

- a) Piliakalnis. *Liter.:* PK.
- b) Ties N. yra daug akmenimis apdėtų pilkapių. *Liter.:* PK.
- c) N. laukuose dažnai randama žmonių kaulų kartu su molinių puodų šukėmis ir senoviniais padarais. *Liter.:* PK.

Normainių dv., Šėtos valsč., Kėdainių apskr. I 14.

- a) Yra senkapis. *Liter.:* PK.
- b) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Novikių km., Obelių valsč., Rokiškio apskr. D 21.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 211 Nr.

Novikių km., Piniavos valsč., Panevėžio apskr. E 16.

Pasakojama, kad ties Lėvens upe pirmiau buvęs Korsakiškių m. *Liter.:* PK.

Novikių km., Deltuvos valsč., Vilkmergės apskr. K 16.

Yra nežinomas reikšmės senovinės mūrinės sienos griuvėsių. *Liter.:* GV.

Novoselkų dv., Užpalių valsč., Utenos apskr. F 20.

Po namų pamatu buvo rastas lobis iš 35 varinių monetų Pontijos ir Partenono carų nuo Mitridato iki Antibaro. Prie monetų buvo rastas bronzinis auskaras ir paaauksuota bronzinė sagtis. *Liter.:* SLD.

Novosiolavo bk., Molodečnos valsč., Vileikos apskr. Q 25.

Yra piliakalnis (gorodišče), sudarytas apsupty pylimu lauko ploto. *Liter.:* PV.

Novozjorkos įkm., Žaslių valsč., Trakų apskr. M 16.

Prie kelio yra akmuo su iškaltu kryžium. (*Autorius.*)

Nurdžilų km., Lydos apskr. R 18.

Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠSK.

O.

Obelių v. m., Rokiškio apskr. D 21.

- a) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.
- b) Ties dabartiniais kapais yra rastas nežinomas reikšmės bronzinis padaras. *Liter.:* PK.
- c) Prie ežero buvo aptiktas senkapis su daugybe bronzinių pagražinimų. *Liter.:* T. Narbutt. „*Pisma . . .*“.

Obelijos dv., Miroslavo valsč., Seinų apskr. Q 13.

Ties Obelijos ežeru yra du piliakalnių. *Liter.:* RSP, SG t. XI.

Obelytės km., Metelių valsč., Alytaus apskr. Q 13.

Prie Peršékės upės yra du piliakalnių. *Liter.:* RSP, RSV.

Obenioniu km., Kietaviškių valsč., Trakų apskr. N 16.

Yra 10 pilkapių. *Liter.:* PV.

Obšrūtu km., Jovaravo valsč., Marijampolės apskr. O 10.

Durpyne yra rastas titnaginis peilis, apsodintas kauline rankena. *Invent.:* K. M. M.

Obuchovos km., Židomlės valsč., Gardino apskr. V 14.

Yra senkapis, vadinas Švedkapiu. *Liter.:* PG.

Olchovkos km., Daikudavos valsč., Lydos apskr. U 21.

- a) Yra 50 sieksn. ilgio ir 1 sieksn. aukščio pylimas. *Liter.:* PV.
- b) Yra pilpkapių. *Liter.:* PV.

Olchovičių km., Kucevičių valsč., Ašmenos apskr. P 22.

Senkapis. *Liter.:* PV.

Olonių įkm., Trakų apskr. O 17.

- a) Olonių miške yra 15 pilkapių. *Liter.:* PV.
- b) Laukuose randama senobinių padarų. *Liter.:* PV.

Onuškio būk., Juodupės valsč., Rokiškio apskr. C 19.

- a) Yra piliakalnis. *Liter.:* PK.
- b) Pil. Dumlio lauke yra senkapis. *Liter.:* PK.

Onuškio v. m., Trakų apskr. P 16.

Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠEK.

Opanovčių km., Užbalio valsč., Lydos apskr. T 17.

- a) 1899 m. E. Volteris kasinėjo XIV—XV šimtm. Vilniaus kultūros akmeninius kapus, kuriuose buvo rasta čekų XIV šimtm. skatikų. *Liter.:* PV, SLD, GNL. *Invent.:* Viln. muz. sk. G., katal. 850—888 Nr. ir Muziejuje T. P. N. Vilniuje.

Ordiškių ikm., Musninkų valsč., Vilkmergės apskr. M 17.

Ties O. yra daug pilkapių. *Liter.:* TV, TN, TGS.

Orlės v. m., Lydos apskr. X 18.

a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* PV.

b) Senkapis. *Liter.:* PV.

Orliškių km., Vievio valsč., Trakų apskr. N 17.

I rytus nuo O. yra 1—2 mtr. aukščio 15 pilkapių. Pilkapius kasinėjo E. Volteris, kurs juose rado VIII—IX šimtm. Vilniaus kultūros degintų lavonų laidojimų ir padarų. *Liter.:* PV, SPK, SLD. *Invent.:* Viln. Muz. katal. 681—700 Nr. Nr.

Ostatnij Groš pv., Šumskų valsč., Vilniaus apskr. O 21.

Yra pilkapių. *Liter.:* PV.

Ostrinos v. m., Lydos apskr. V 16.

a) Ošurkų lauke prie Kotros upės yra piliakalnis. *Liter.:* PV.

b) Voronichos lauke yra senkapis. *Liter.:* PV.

Ožereikų km., Traķų apskr. P 17.

Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠP.

Ožytonių km., Krakių valsč., Kėdainių apskr. H 12.

Raudonės lauke yra daug pylimų 3—7 mastų ilgio; jie visi iš vienos pusės apkasti pylimu. *Liter.:* PK.

Ožkydžių km., Smilgių valsč., Panevėžio apskr.

Yra senkapis. *Liter.:* EAJS.

P.

Paabelės dv., Pagirio valsč., Vilkmergės apskr., I 15.

Yra rastas titnaginis pakalas. *Liter.:* PK.

Paalančio km., Kulų valsč., Kretingos apskr. F 3.

Yra neaukštų pilkapių, iš kurių keli, apdėti akmenimis, vadinami milžinkapiais. (*Autorius.*)

Paalonio km., Seredžiaus valsč., Kauno apskr.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK. *Invent.:* K. M. M. katal. 26 Nr.

Paalsio km., Šimkaičių valsč., Raseinių apskr. K 9.

Yra rasta akmeninių kirviukų. *Invent.:* K. M. M. katal. 63, 79 Nr. Nr.

Paantvorio km., Raudonės valsč., Raseinių apskr. K 9.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 136 Nr.

Paąžuolio (Poddebie) km., Lydos apskr. S 17.

Yra rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠSK.

Pabaisko v. m., Vilkmergės apskr. K 17.

- a) Pabaisko dv. laukuose yra pailgu pilkapių. *Liter.:* PK, SG t. VIII.
- b) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK. *Invent.:* K. M. M. katal. 219 Nr.

Pabalties km., Nemakščių valsč., Raseinių apskr. H 8.

Kelio Nemakščiai — Kražiai dešinėje pusėje ties Balčios upė yra 10 mtr. aukščio piliakalnis su labai stačiais šlaitais. Piliakalnyje randama bronzinių žiedų, geležinių padarų ir pastebėta anglių ir pelenu klodai. *Liter.:* PK, KŽS.

Pabilio km., Vilkijos valsč., Kauno apskr. L 11.

Pelkėje yra piliakalnis. (*Autorius.*)

Pabebirvės km., Girkalnio valsč., Raseinių apskr.

Yra rasta akmeninių padarų. *Liter.:* PK, DV. *Invent.:* K. M. M. katal. 77, 84, 95, 167 Nr. Nr.

Pabervalkės km., Pušaloto valsč., Biržų apskr. E 14.

Yra vadinamoji Kapmilžio kalva. (*Autorius.*)

Paberžių km., Tauragės valsč. ir apskr. K 6.

Yra milžinkapių. *Liter.:* PK.

Paberžių km., Pasvalio valsč., Biržų apskr. D 15.

- a) Ant Müšos upės kranto yra piliakalnis. (*Autorius.*)
- b) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 318 Nr.

Paberžių v. m., Vilniaus apskr. M 19.

Čia yra kasinėtų VIII—IX šimtm. Vilniaus krašto kultūros pilkapių. *Liter.:* SLD.

Pabradės v. m., Švenčionių apskr. L 21.

Kirkškių miške yra 70 pilkapių. *Liter.:* PV.

Pabarų km., Lydos apskr. Q 18.

- a) Yra pilkapių. *Liter.:* ŠP. *Invent.:* Viln. muz. sk. 9, 923—930, 931—935, 936—7, 938—948, 948, 951 Nr. Nr.

Pacaičių km., Eržvilko valsč., Tauragės apskr. K 8.

Yra rasta akmeninių kirviukų. *Liter.:* PK. *Invent.:* K. M. M. katal. 152, 329 Nr. Nr.

Padabrinės km., Švėkšnos valsč., Tauragės apskr. G 3.

Kalvelė, kur dabar yra kapinės, vadinama Pile. *Liter.:* PK.

Padaigų km., Gelvonų valsč., Vilkmergės apskr. L 15.

Yra 5 pilkapiai. *Liter.:* TN.

Padovinio v. m., Marijampolės apskr. P 11.

- a) Yra gražus piliakalnis. *Liter.:* TSL.
- b) Ties piliakalniu yra senkapis. *Liter.:* TSL.

Padivyčio pv., Laukuvos valsč., Tauragės apskr. G 6.

- a) Ties Divyčio ežeru yra Divyčio kalnas, ant kurio menama senovėje buvus šventovė. *Liter.:* PK, KŽS, KL, TK, SG t. V.
- b) Ežervietės pelkėje yra slapta brasta — kūlgrinda. *Liter.:* KŽS.
- c) Senovėje ties Divyčio kalnu stovėjo stulpo pavidalo akmuo, vadinamas Bernardinu, kurs buvo panaudotas pamatams, statant Šauduvos dvaro trobesius. *Liter.:* KT.
- d) Šalia ežero yra Velnioragis, ant kurio yra milžinkapis. (*K. Avižonis.*)

Padievaičių km., Kvėdarnos valsč., Tauragės apskr. H 15.

Ties Jūros upe yra „pilelė“, kurioj L. Kšivickis rado 1 mtr. storio kultūrinį sluoksnį. *Liter.:* PK, KŽS.

Padysnio dv., Rimšonių valsč., Zarasų apskr. H 23.

Yra keli šimtai pilkapių. *Liter.:* PK, PV.

Padubysio bk., Kurtuvėnų valsč., Šiaulių apskr. F 10.

- a) Yra suardytas piliakalnis. *Liter.:* KŽS.
- b) Yra pilkapių. *Liter.:* PK, MZK. *Invent.:* Viln. Muz.

Padubysio dv., Kelmės valsč., Raseinių apskr. H 10.

Yra senkapis. *Liter.:* DP.

Padudu pv., Dūlkšto valsč., Zarasų apskr. G 23.

Yra pilkapių (*Autorius.*)

Padumblių km., Molėtų valsč., Utenos apskr. I 19.

- a) Yra rastas bronzinis kirviukas. *Liter.:* PK.
- b) Ties Virintos ežeru yra pilkapių. *Liter.:* PK.

Paduobelės km., Kuiktiškių valsč., Utenos apskr. I 20.

Yra 20 pilkapių su degintu lavonu laidojimais. *Liter.:* PV.

Padvarnikų km., Sedos valsč., Mažeikių apskr. C 5.

Ties Varduvos upe yra Mildos Slėnys, kuriame augę šventi ažuolai. (*Gyd. Gotšalkas.*)

Padvarnikų km., Kaltinėnų valsč., Tauragės apskr. H 7.

Ties P. yra Pilė. *Liter.:* PK.

Padvarnikų km., Indroniškio valsč., Panevėžio apskr. G 17.

Yra rastas akmeninis plaktukas. *Liter.:* PK.

Pagruždų km., Eišiškių valsč., Lydos apskr.

Yra senkapis. *Liter.:* PV.

Paežerio km., Rozalimo valsč., Panevėžio apskr. E 12.

- a) Koplyčkalnis vadinamas dar ir piliakalniu. (*Autorius.*)
- b) P. lauke yra didelis akmuo su daugeliu nedidelių įdubimų, vadinamų „rožančiaus atspaudais“ bei Šv. Panelės klūpėjimo pėdsakais. (*Autorius.*)

Paežerio km., Kaltinėnų valsč., Tauragės apskr. H 7.

Yra piliakalnis, vadinamas Gegužkalniu, ant kurio yra likę kažkokiu trobesiu griuvėsių. *Liter.:* PK, KŽS, VP.

Paežerio km., Šimkaičių valsč., Raseinių apskr. K 9.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK, DV. *Invent.:* K. M. M. katal. 163 Nr.

Paežerio km., Šunskų valsč., Marijampolės apskr. O 11.

Piliakalnis. *Liter.:* SG t. VIII.

Pagaičpilio km., Smilgių valsč., Panevėžio apskr. F 13.

Yra $40 \times 10 \times 3$ sieksn. piliakalnis. *Liter.:* EAVS.

Pagasčių dv., Troškūnų valsč., Panevėžio apskr. G 17.

Yra senkapis. *Liter.:* PK.

Pagėgių apskr. m. K 4.

Yra senkapis. *Liter.:* HK.

Pagiegallo km., Piniavos valsč., Panevėžio apskr. E 15.

Lévens ir Petupio santakoje yra Švedų Kapai. *Liter.:* EAVS.

Pagirgždutės km., Vaiguvo valsc., Šiaulių apskr. F 7.

a) Ant Girgždutės kalno yra 180 mtr. ilgio ir 70 mtr. pločio piliakalnis. *Liter.:* PK, VP, GŠ, KŠS, KL.

b) Pietiniame Girgždutės kalno šlaite randama senobinių geležinių ginklų. *Liter.:* PK.

Pagramančio bk., Tauragės valsč. ir apskr. I 6.

a) Ties Akmenės upe yra piliakalnis. *Liter.:* KGM.

b) Pil. Zemeckio lauke per 3 klm. nuo P. yra milžinkapis, kuriame 1924 m. buvo rastas geležinis durklas. *Liter.:* 1926 m. „Lietuvos“ 174 Nr.

Pagrūbų km., Kaltinėnų valsč., Tauragės apskr. H 7.

P. laukuose randama senobinių padarų. *Liter.:* PK.

Paguliankos pv., Kelmės valsč., Raseinių apskr. G 9.

Ties Kražante yra didelis pilkapis, kuriame iškasama daug žmonių kaulų. *Liter.:* PK.

Pagurių km., Pandėlio valsč., Rokiškio apskr. C 18.

a) Ties Apasčios upe yra piliakalnis. *Liter.:* EAVS.

b) Yra senkapis. (*Autorius.*)

Pailgamiškių km., Raguvos valsč., Panevėžio apskr. G 17.

Esančiame tarp pelkių Valkų kalnelyje randama daug plytgalių. Pasakojama, kad čia senovėje buvęs miestas. (*A. Pesliokas.*)

Pailgio pv., Kiemeliškių valsč., Švenčionių apskr. L 20.

Yra pilkapių. *Liter.:* PV.

Pailių km., Šiaulių valsč. ir apskr. E 10.

Senkapyje rasta bronzinė grandinėlė. (*Autorius.*)

Paislikių km., Vaškų valsč., Biržų apskr. C 14.

Yra senkapis. (*J. Elisono* medž.).

Paižnių km., Šilalės valsč., Tauragės apskr. G 6.

a) Randama akmeninių kirviukų.

b) Pasodybio lauke randama geležinių ir bronzinių padarų. (*V. Juozaitis.*)

Pajesio km., Garliavos valsč., Kauno apskr. M 13.

Ties Jesės upe yra piliakalnis, kauniečių vadintamas Napoleono kalnu.

Liter.: „Mūsų Žinyno“ 7 Nr. — Del mūsų istorinių vietų vardų.

Pajevonio v. m., Vilkaviškio apskr. P 9.

Yra piliakalnis. *Liter.:* RSP, SG t. XI.

Pajalių dv., Smilgių valsč., Panevėžio apskr. F 13.

Dvaro lauke yra senkapis, vadintamas Mazurkapiu. *Liter.:* EAVS.

Pajuostės dv., Velžio valsč., Panevėžio apskr. F 15.

Yra senkapis. EAVS, BSP.

Pajūrio blk., Tauragės valsč. ir apskr. K 6.

a) Yra piliakalnis. *Liter.:* PK.

b) Yra rasta senovinių geležinių padarų. *Liter.:* PK.

Pajūrio blk., Šilalės valsč., Tauragės apskr. H 5.

a) Yra piliakalnis. *Liter.:* PK, KL.

b) Yra senkapis, kuriame randama labai daug padarų. *Liter.:* PK, „Siev.-Zap. Telegr.“ 1911. 139 Nr.

Pakačinos km., Antazavės valsč. E 21.

Yra piliakalnis. *Liter.:* PK.

Pakadžiupio km., Piniavos valsč., Panevėžio apskr. E 15.

P. lauke yra akmens: vienas su iškalta pėda, o antras — kryžiumi.

Liter.: PK.

Pakalnių km., Svėdasų valsč., Rokiškio apskr. F 19.

Yra piliakalnis. *Liter.:* „Mūsų Senovė“. Kn. II p. 11.

Pakalnių km., Velžio valsč., Panevėžio apskr. F 15.

Randama akmeninių kirviukų. (*J. Elišono* medž.)

Pakalnių blk., Leliūnų valsč., Utenos apskr. H 19.

a) Yra piliakalnis, kuriame Višinskis, kasinėdamas, rado geležinių padarų, akmenų ir pelenų. *Liter.:* PK, BSP, EAVS.

b) Ant piliakalnio buvo rasta Romos monetų. *Liter.:* PK.

Pakalnių km., Deltuvos valsč., Vilkmergės apskr. K 16.

a) Yra pilkapių. *Liter.:* GV.

b) Yra kalva, vadintama Milžinkapiu, kurioje randama žmonių kaulų ir senobinių padarų. *Liter.:* PK.

Pakalnių vs., Raseinių valsč. ir apskr. I 9.

Yra rasta akmeninių padarų. *Liter.:* PK, DV. *Invent.:* K. M. M. Katal. 45, 145 Nr. Nr.

Pakalniškių km., Skuodo valsč., Kretingos apskr. B 3.

Yra senkapis. (*J. Girdenis.*)

Pakalniškių km., Betygalos valsč., Raseinių apskr. I 11.

Ties P. yra du senkapiai: vienas, vadinamas Milžinkapiu, o antras — Žynkapiu. *Liter.:* DMA.

Pakalniškių km., Ariogalos valsč., Kėdainių apskr. I 12.

- Ties Giniavos upe yra milžinkapiu. *Liter.:* PK.
- Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PK, DV. *Invent.:* K. M. M. Katal. 23, 71 Nr. Nr.

Pakalniškių km., A. Panemunės valsč., Kauno apskr. M 13.

- Yra piliakalnis. (*M. Batutis.*)
- Yra XVI šimtm. lietuvių kultūros senkapis. *Liter.:* SLD.

Pakalniškių km., Gelvonų valsč., Vilkmergės apskr. L 16.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* TN.

Pakalniškių km., Naumiesčio valsč., Panevėžio apskr. F 14.

Yra kasinėtų VI—VIII šimtm. Raginėnų kultūros pilkapių. *Liter.:* PK, SLD, E. Majevski. Kurhany w Pokalniszkach. Światow. t. II, A. S. Kurgany bliz d. Pokalniški, Kov. gub.

Pakalnuių km., Raseinių valsč., ir apskr. I 9.

Yra rasta akmeninių padarų. *Liter.:* PK, DV. *Invent.:* K. M. M. katal. 45, 145 Nr. Nr.

Pakarklių km., Ariogalos valsč., Kėdainių apskr. K 11.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Pakerniškių km., Salako valsč., Zarasų apskr. F 22.

Randama akmeninių padarų. *Liter.:* PK. *Invent.:* K. M. M. katal. 89, 140 Nr. Nr.

Pakeršnės km., Plungės valsč., Telšių apskr. E 4.

Žvyruobėj randama žmonių kaulų. *Liter.:* PK.

Pakeršinės km., Degučių valsč., Zarasų apskr. F 22.

Yra piliakalnis. *Liter.:* PK.

Pakiauliškių km., Prienų valsč., Marijampolės apskr. O 13

Yra piliakalnis. SG t. XI.

Pakiršnės km., Naumiesčio valsč., Panevėžio apskr. F 13

Yra senkapis. (*J. Ellsono* medž.)

Pakiškio km., Pandėlio valsč., Rokiškio apskr. C 18.

Yra senkapis. *Liter.:* PK.

Paklonio km., Raseinių valsč. iš apskr. I 10.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 59 Nr.

Paklebakų km., Šaukėnų valsč., Šiaulių apskr. E 8.

- Senkapis. *Liter.:* PK, DP. *Invent.:* K. M. M. lentel.: CXIX, CXX.
- Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Invent.* K. M. M.

Paklevos km., Pakruojo valsč., Šiaulių apskr. D 13.

Yra piliakalnis. *Liter.:* PK.

Pakrastę km., Surviliškio valsč., Kėdainių apskr. H 13.

Yra apkastas pylimų ir grioviu piliakalnis. (*Autorius.*)

Pakraušio dv., Baisogalos valsč., Kėdainių apskr. G 12.

Yra piliakalnis. *Liter.:* SGS.

Pakriaunio km., Obelių valsč., Rokiškio apskr. D 21.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Pakrityžės km., Raguvos valsč., Panevėžio apskr. G 16.

Tarp Nevėžio ir vieškelio yra pilkapių. (*K. Šulga.*)

Pakruojo v. m., Šiaulių apskr. D 13.

a) Ties P. yra piliakalnis. *Liter.:* PK.

b) Ties P. yra XIV—XVI šimtm. lietuvių kultūros senkapis. *Liter.:* PK, SLD.

Pakuonio v. m., Kauno apskr. N 14.

Ties P. buvo rasta graži bronzinė antkaklė, sudaryta iš šešių grandinių, įtvertų galais į sagtis. *Liter.:* MZP.

Palangos v. m., Kretingos apskr. E 1.

a) Ties P. buvo rastos liekanos akmens godynės gintaro dirbtuvės. *Liter.:* SLD. *Invent.:* Muziejuje T. P. N. Vilniuje.

b) Naglio kalnas kai kurių laikomas švedkapiu, o kitų — piliakalniu. *Liter.:* BG. Jucewicz. Wspomnienie Žmudzki.

c) Yra garsus Birutės kalnas, ant kurio, senovės padavimu, buvusi lietuvių stabmaldžių šventovė. *Liter.:* BG, VP, BSP. „Vadovėlis po Palangą“. 1922. 1924 m. „Klaip. Žin.“ 62 Nr.

d) Miestelyje rodoma du pylimai. *Liter.:* „Vadovėlis po Palangą“. 1922.

f) P. apylinkėje yra daug senkapių, vadinamų „kareiviu“ bei „švedų“ kapais. *Liter.:* L. Jucewicz. Wspomnienie. 1924 m. „Klaip. Žin.“ 62 Nr.

e) Yra rasta bronzinė apirankė. *Liter.:* SSB.

i) Yra rasta Romos monetų. *Liter.:* SLD.

Palaukio km., Subačiaus valsč., Panevėžio apskr. E 16.

Yra senkapis. *Liter.:* EA VS.

Palėvenio dv., Kupiškio valsč., Panevėžio apskr. E 11.

a) Yra piliakalnis. (*A. Gutauskis.*)

b) Žvyrduobėj iškasama žmonių kaulų. (*J. Elisono* medž.)

Palėvenio km., Pandėlio valsč., Rokiškio apskr. D 18.

Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PK.

Palečių km., Pakruojo valsč., Šiaulių apskr. D 12.

a) Yra piliakalnis. *Liter.:* PK.

b) Ties Palio upe yra senkapis. *Liter.:* PK. *Invent.:* Mint. muz.

Palienio km., Josvainių valsč., Kėdainių apskr. I 13.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. Katal. 213 Nr.

Paliepio dv., Josvainių valsč., Kėdainių apskr. K 13.

a) Yra akmuo su iškalta pėda. (*A. Makarevičius.*)

b) Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Paliepiš dv., Deltuvos valsč., Vilkme

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Palendrio dv., Kelmės valsč., Raseinių apskr.

Yra apskritas piliakalnis, apkastas aplinkui grioviu. *Liter.:* PK, DP, SG t. IV.

Paliūniškio dv., Piniavos valsč., Panevėžio apskr. E 15.

Yra milžinkapis. (*J. Elisono* medž.)

Palošio dv., Palionių valsč., Ašmenos apskr. O 22.

Yra 15 degintų lavonų laidojimo pilkapių. *Liter.:* PV.

Polstakinių km., Lydos apskr. R 18.

Yra pilkapių. *Liter.:* ŠP.

Palukščio km., Varnių valsč., Telšių apskr. F 6.

Yra Alkos kalnas. *Liter.:* KL.

Palumpių km., Pagėgių apskr. K 6.

Yra nedegintų lavonų prūsų B laikotarpio kultūros senkapis. *Liter.:* HK.

Pamerneckų km., Taujėnų valsč., Vilkmergės apskr. I 17.

Yra XIV—XVI šimtm. kultūros senkapis. (*K. Šulga*.)

Pamarnikų km., Kupiškio valsč., Panevėžio apskr. E 17.

Yra kasinėtų VI—VIII šimtm. Raginėnų kultūros pilkapių. *Liter.:* SLD, OP, Otčiot I. Arch. Kom. za 1909—10 g.

Pamiškio km., Vievio valsč., Trakų apskr. N 17.

Ties P. yra 5 pilkapiai. *Liter.:* PV.

Pamiškio km., Pasvalio valsč., Biržų apskr. C 15.

Ties Mūšos upe yra senkapis. *Liter.:* EA VS.

Pamituvio km., Girkalnio valsč., Raseinių apskr. I 11.

Yra rasta akmeninių kirviukų. *Invent.:* K. M. M. katal. 49, 137 Nr. Nr,

Pamituvio Stonių km., Girkalnio valsč., Raseinių apskr. K 10.

Yra rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK. *Invent.:* K. M. M. katal. 108 Nr.

Panikio dv., Šaikių apskr. L 10.

Ties Nikios upe yra piliakalnis. *Liter.:* „Del žynio Ilgio“.

Pamockio km., Raudėnų valsč., Šiaulių apskr. D 8.

Prie Raudėnų-Šilėnų kelio yra grupė pilkapių. *Liter.:* KL.

Pamusio dv., Varėnos valsč., Alytaus apskr. Q 16.

- a) E. Volterio ir V. Šukevičiaus kasinėti Vilniaus žemės VIII—IX šimtm. kultūros pilkapiai, su degintų lavonų laidojimais. *Liter.:* SLD, SPK, SSB, PV, ŠP, W. Szukiewicz. „Kurhany ciałopalne w Pomusiu“. *Invent.:* Viln. muz. Katal. 606—680 Nr. Nr. ir Muziejuje T. P. N. Vilniuje.
- b) Rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* ŠNK. *Invent.:* Viln. muz. Katal. 765 Nr.

Pamusio dv., Musninkų valsč., Vilkmergės apskr. M 16.

Rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* TN.

Pamusio km., Taujėnų valsč., Vilkmergės apskr. I 17.

Ties Mūšos upe yra senkapis. (*K. Šulga.*)

Pamusio km., Linkuvos valsč., Šiaulių apskr. C 13.

P. lauke rasta senovinių šarvų. *Liter.:* PK.

Panemunėlio v. m., Rokiškio apskr. D 19.

a) Ties Nemunėliu yra piliakalnis. *Liter.:* PK.

b) Ant Velnupio kalno randama senobinių padarų. *Liter.:* EAVS.

c) Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PK. *Invent.:* K. M. M. katal. 192, 198, 201, 207 Nr. Nr.

Panemunės dv., Jurbarko valsč., Raseinių apskr. K 9.

a) Kasinėtas XVI šimtm. kultūros senkapis. *Liter.:* SLD.

b) Rasta Liucino X šimtm. kultūros padarų. *Liter.:* SLD.

Panemunyku km., Alytaus valsč. ir apskr. P 14.

Yra akmens gadyňės sodybos liekanų. *Liter.:* PV.

Panevėžys, apskrities miestas. F 15.

a) Nevėžio ir Juostos upių santeklyje yra pilkapių su XV—XVI šimtm. padarais. *Liter.:* PK, BSP, „Ponevėž“. Pam. kn. Kov. gub. na 1905 g. (Žiūr. Pajuostės dv.)

b) Plūkių g-vėje yra rodomi švedkapiai. (*J. Elisono* medž.)

c) Senamiestyje rodomas prancūzkapis. (*J. Elisono* medž.)

d) Ties Senamiesčiu pil. Gumbos lauke yra keli dideli akmenys: ant vieno iš jų yra iškalta „péda“, o ant kitų — po 4 įdubimus. (*J. Elisono* medž.)

f) P. apylinkėje rasta graži bronzinė apikaklė su praplatintais galais. *Liter.:* PK.

e) P. apylinkėje randama akmeninių padarų. *Invent.:* K. M. M. katal. 337—340 Nr. Nr.

Panorių dv., Vievio valsč., Trakų apskr. N 17.

a) Yra pilkapių. (*Autorius.*)

b) Dešiniajame Neries krante yra keli pylimai. *Liter.:* PV.

Panorių (km., Žaslių valsč., Trakų apskr. M 16.

a) „Kapinėlių“ kalvoj iškasama žmonių kaulų ir senoviskų padarų. (*P. Pakarklis.*)

b) Ties P. miškelyje yra pilkapių. (*P. Pakarklis.*)

c) Yra senkapiai bei „totorkapis“, ant kurių seniau buvo daug akmenų. (*P. Pakarklis.*)

d) Pil. J. Jurevičiaus buvo rastas akmuo su totorišku parašu. *Liter.:* „Rytas“ 1925. 248 N.

Panudžių km., Šaukėnų valsč., Šiaulių apskr. F 9.

a) Ties Nudos ežeru miške yra milžinkapių.

b) Yra „Didysis“ akmuo, apie kuri pasakojama daug padavimų. (*K. Avižonis.*)

Paožio km., Girkalnio valsč., Raseinių apskr. K 9.

Rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Paparčių bk., Žaslių valsč., Trakų apskr. L 16.

- a) Yra Pilies Kalnas, ant kurio, pasakojama, senovėje buvusi pilis. *Liter.:* BSLP, PV, BSP.
- b) Yra piliakalnis, vadinamas „žydkapiu“. (*Autorius.*)
- c) P. laukuose buvo išariama nedidelių molinių puodų, apie kuriuos žmonės stebėdamiesi sakydavo, kad jie žemėje augę (*Autorius.*)
- d) Rasta arabiškų monetų. *Liter.:* GNL.
- e) Randama akmeninių kirviukų. (*Liter.:* „Katal. vystavki IX arch. sjiezda“.)

Paparčių km., Eržvilko valsč., Tauragės apskr. I 9.

Rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 98 Nr.

Paparčių km., Sedos valsč., Mažeikių apskr. C 5.

Yra apskritas piliakalnis. *Liter.:* PK.

Paparčių dv., Žaslių valsč., Trakų apskr. M 16.

Piliakalnis. (*Autorius.*)

Papjaunių km., Švėkšnos valsč., Tauragės apskr. H 3.

- a) Rastas akmeninis kirviukas.
- b) P. beržyne yra akmuo su iškaltomis ant jo Šienpjūvio (Orijono) žvaigždėmis. (*A. Klumbys.*)

Papilys, valsčiaus miest., Šiaulių apskr. C 8.

- a) Ties P. yra du piliakalniai. Vienas piliakalnis yra ties miesteliu, ir ant jo dabar yra irengtos kapinės, o kitas kiek toliau — ant dešiniojo Ventos upės kranto — ir vadinas Pašalpos Kalnas. *Liter.:* PK, KŽG, VP, KL.
- b) Yra senkapis, kuriame randama daug bronzinių pagražinimų. *Liter.:* PK. *Invent.:* K. M. M. lentel. CXXXIV.
- c) Rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK.

Papilys, v. m., Biržų apskr. C 17.

Reformatų bažnyčios sienoje yra įmūrytas akmuo, laikomas stebuklingu. (*Autorius.*)

Papilio km., Obelių valsč., Rokiškio apskr. D 20.

Ties P. yra keturkampės piramidos pavidalo piliakalnis. *Liter.:* PK, EAVS., L. Krzywicki: „Pilkalnia pod wsią Petraszunami“.

Papilio km., Kupiškio valsč., Panevėžio apskr. E 18.

- a) Ties P. yra nukirsto kūgio pavidalo piliakalnis. *Liter.:* PK, EAVS.
- b) P. laukuose randama senoviškų padarų. *Liter.:* PK.

Papilio km., Subačiaus valsč., Panevėžio apskr. F 17.

Piliakalnis. *Liter.:* EAVS.

Papilio km., Švėkšnos valsč., Tauragės apskr.

Žiūrėk Skomantų km.

Papilio km., Kražių valsč., Raseinių apskr. G 8.

Ties P. yra piliakalnis, ties kuriuo randama daug plytgalių. *Liter.:* PK, SGS.

Papilio km., Buivydžių valsč., Vilniaus apskr. N 21.

Piliakalnis. *Liter.:* Gen. št. žemėl., dydrodis 1:100 000, (vokiškas) lapas R 22.

Piliakalnio km., Linkmenų valsč., Utenos apskr. H 22.

Ties Linkmenų ir Ukojų ežeru yra piliakalnis. *Liter.:* PV, Wisła t. III.

Papiliškių vs., Švenčionių apskr. L 22.

a) Piliakalnis. (*Autorius.*)

b) Rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PV.

Papiliškių (Popieliszki) km., Šimonių val., Panevėžio ap. F 18.

Piliakalnis. *Liter.:* Gen. št. žem., dydr. 1:100 000 (vokiškas) lapas Q 19.

Papiškių km., Pušaloto valsč., Biržų apskr. D 14.

P. lauke yra milžinkapis. *Liter.:* EAVS.

Papravolio km., Zablotiškio valsč., Švenčionių apskr. I 22.

a) Yra 65 pilkapiai su nedegintų lavonų laidojimais. *Liter.:* PV.

b) P. lauke rasta geležinė ietis. *Liter.:* PV.

Papušio km., Naumiesčio valsč., Panevėžio apskr. F 14.

a) Yra apskritas apvestas aplinkui grioviu piliakalnis. *Liter.:* PK, EAVS.

b) I pietus nuo P. yra apie 0,5 klm. ilgio pylimas, vietomis iki 4 mtr. aukščio. *Liter.:* PK.

c) Yra pilkapių, vadinančių milžinkapiais. *Liter.:* EAVS.

d) Ant išpūstyto smėlingo kalno randama senobinių padarų. *Liter.:* EAVS.

Parodūnio km., Rodūnės valsč., Lydos apskr. S 18.

Rastas akmens gadynės padaras. *Liter.:* ŠP, ŠSK, ŠNK.

Paravičių km., Biržų valsč. ir apskr. B 17.

a) Yra pylimų.

b) Yra keli akmenimis apdėti pilkapiai.

c) Kasant pylimus, randama žmonių kaulų. *Liter.:* PK.

Paravičių dv., Papilio valsč., Biržų apskr. C 17.

Statant dvaro trobesius, buvo randama žmonių kaulų ir senobinių bronzos pagražinimų. *Liter.:* PK.

Parečionių km., Tarnavos valsč., Lydos apskr. U 19.

Yra senkapis, vadinas Švedkapiu. *Liter.:* PV.

Parijos vs., Pabaisko valsč., Vilkmergės apskr. K 17.

P. lauke randama senobinių padarų. *Liter.:* PK.

Parūdinės dv., Aluntos valsč., Utenos apskr. I 18.

a) P. miške yra piliakalnis.

b) Per raistą ties piliakalniu eina nugriistas ažuoliniai rastais kelias.
(*G. Skripka.*)

- Parveniškių** km., Zablotiškio valsč., Švenčionių apskr. I 22.
Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PV.
- Pasadnykų** km., Gėlvonų valsč., Vilkmergės apskr. L 16.
Rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* TN.
- Pasakurinės** dv., Šilavos valsč., Raseinių apskr. G 10.
Yra „pilis“. *Liter.:* VP.
- Pasalčių** km., Beniakainių valsč., Vilniaus apskr. R 19.
Rastas akmeninis plaktukas. *Liter.:* PV.
- Pasamonio** km., Gaidės par., Zarasų apskr. G 24.
Kasinėti pilkapiai su degintu lavonu laidojimais. *Liter.:* ŽAG.
- Paskarbliškių** km., Kvėdarnos valsč., Tauragės apskr. H 5.
Ties P. yra milžinkapai. *Liter.:* KL.
- Paskuburlių** km., Kaltinėnų valsč., Tauragės apskr. G 7.
a) Ties P. yra piliakalnis, vadintamas Skuburlių Kalnu. *Liter.:* PK.
b) Ant Skuburlių Kalno randama bronziniai ir geležiniai padarai. *Liter.:* PK.
c) Rastas iš rago padarytas kirviukas. *Liter.:* PK.
- Paspaučio** km., Kražių valsč., Raseinių apskr.
Yra du pilti kalnai: Spaustis ir Spaučukas. (*K. Avižonis.*)
- Pasrujujų** km., Alsėdžių valsč., Telšių apskr. C 5.
Yra Ponų bei Panelių Kalnas, ant kurio, pasakojaama, senovėje buvusi šventovė. *Liter.:* PK.
- Pastovio** v. m., Švenčionių apskr. K 25.
Kasinėti Raginėnų VI—VIII šimtm. kultūros pilkapiai. *Liter.:* PK, SLD.
- Pasvalio** v. m., Biržų apskr. C 15.
Tolotos ir Mūšos upių santakoje yra piliakalnis. *Liter.:* PK, BSP, SG t. XIII.
- Pašalteikių** km., Klaipėdos apskr.
Yra piliakalnis, vadintamas Ragokalniu. *Liter.:* HK.
- Pašaltonės** km., Šimkaičių valsč., Raseinių apskr. I 9.
a) Rasta bronzinė saggis. *Invent.:* K. M. M. lentel. CXVIII.
b) Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* PK, DV. *Invent.:* K. M. M. katal. 325.
- Pašalupio** km., Raseinių valsč. ir apskr. K 7.
Rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 51 Nr.
- Pašiekštės** km., Kuktiškio valsč., Utenos apskr. I 20.
Yra pilkapių, vadintamų Švedų Kapais. (*S. Bakanas.*)
- Pašilio** km., Rumšiškių valsč., Kauno apskr. M 14.
Miške yra apie 100 pilkapių. *Liter.:* PK.
- Paškaicių** dv., Betygalos valsč., Raseinių apskr. I 10.
P. lauke tėsiasi 0,5 klm. ilgio kalnas, vadintamas Nugara; kasant Jame žvyrių, randama žmonių kaulų ir senobinių padarų. *Liter.:* PK.

Paškiškių km., Eržvilko valsč., Tauragės apskr.

Rasta akmeninių padarų. *Liter.:* PK, DV. *Invent.:* K. M. M. katal. 117, 144 Nr. Nr.

Paškoniu km., Palianų valsč., Ašmenos apskr. O 22.

Yra 5 pilkapių. *Liter.:* PV.

Pašlavančių km., Mikališkio valsč., Marijampolės apskr. O 12.

- Yra 200 žingsnių aplinkio ir 10 mtr. aukščio piliakalnis. *Liter.:* RSP, TSL, SG t. II.
- Ties piliakalniu buvo iškasta žmonių kaulų. *Liter.:* TSL.

Pašumenos km., Švenčionių valsč. ir apskr. K 22.

Yra apie 50 pilkapių. *Liter.:* PV.

Pašušvio dv., Ariogalos valsč., Kėdainių apskr. I 12.

Rastas akmeninis kirviukas. *Liter.:* PK, DV. *Invent.:* K. M. M. katal. 10 Nr.

Pašušvio dv., Krakių valsč., Kėdainių apskr. H 12.

- Kalnelis, ant kurio dabar stovi varpinė, laikomas pilim. *Liter.:* Lietuva. 1925. 92 Nr. GK.
- „Žvyrduobėje“ iškasama gražių bronzinių padarų. *Liter.:* PK. *Invent.:* K. M. M. ir Vilniuje T. P. N. muziejuje.
- Rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 33 Nr.

Pašvenčio km., Jurbarko valsč., Raseinių apskr. L 7.

Ant Vingių Kalno iškasama žmonių kaulų ir senoviškų padarų. *Liter.:* Trimitas. 1924. 208 Nr.

Pašvėnio km., Ašmintos valsč., Marijampolės apskr. O 14.

- Pil. B. Kemėžiaus lauke yra piliakalnis.
- Netoli piliakalnio yra senkapis, vadintamas Miežiokų Kapais.
- P. laukuose dažnai randama akmeninių kirviukų. (*M. Batutis.*)

Pašventties vs., Švenčionių valsč. ir apskr. K 23.

Yra 30 pilkapių, iš kurių keletas yra apdėti aplinkui akmenimis. *Liter.:* PV.

Pašventupio km., Pakuonio valsč., Kauno apskr. N 14.

Ties P. yra du piliakalniai. (*M. Batutis.*)

Pašvitinio v. m., Šiaulių apskr. C 12.

I bažnyčios sieną yra įmūrytas akmuo su dubeniu 15 cm. skersmens ir 10 cm. gylio (*J. Bekeris.*)

Patalmušėlio km., A. Panemunės valsč., Kauno apskr. N 14.

Rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 277 Nr.

Pátaronių bk., Alovės valsč., Alytaus apskr. Q 14.

- Yra piliakalnis. *Liter.:* RSV, Wisla, III t.
- Ties piliakalniu yra dveji pilkapiai. *Liter.:* Wisla, III t.
- P. laukuose dažnai randama akmeninių padarų. *Liter.:* Wisla, III t.

Patumšių km., Luokės valsč., Telšių apskr. E 7.

- a) Kasinėti lietuvių XVI šimtm. kultūros senkapiai. *Liter.:* PK, DP, SLD. *Invent.:* K. M. M. lentel. LXIII—LXV.
- b) P. lauke yra keli kryžium sudėti akmenys; pasakojama, kad čia esąs palaidotas karas vadas. *Liter.:* PK.

Paulaičių km., Švėkšnos valsč., Tauragės apskr. H 3.

- a) Yra pilalė. *Liter.:* KŠS, „Laisvė“ 1921. 949 Nr.
- b) Ties Ašvos upe yra Žiogų Kalnas, kuriamė, kasant rūsius, iškasama žmonių kaulų ir senoviškų padarų. *Liter.:* KŠS.
- c) Ties Žiogų kalnu per Ašvą eina Švedų brasta. *Liter.:* KŠS.

Paulavičių km., Borūnų valsč., Ašmenos apskr.

Yra 4 pilkapių. *Liter.:* ZKO.

Paulių km., Varėnos valsč., Alytaus apskr. R 15.

Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* PO, ŠP, ŠSK.

Paupių (Paupen) km., Klaipėdos apskr.

Rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* Dr. Scheu'aus muz. Šilutėje.

Paupynės vs., Luokės valsč., Telšių apskr. D 7.

Senkapis. *Liter.:* SGS.

Paūžuolių km., Taujėnų valsč., Vilkmergės apskr. S 17.

Ties Mūšos upe yra senkapis. *Liter.:* PK.

Pavandenio bk., Varnių valsč., Telšių apskr. F 7.

- a) Ties P. yra Sprūdų ir Moteraičio kalnai, kuriuose yra piliakalniai. *Liter.:* PK, KŽS, VP, KL. *Invent.:* Pavandenio prad. mokykl.
- b) „Kokulės“ lauke yra senkapis. *Liter.:* PK.
- c) Durpyne ties Sprūdų kalnu rasti du akmeniniai kirviukai. *Liter.:* PK.

Pavasupio km., Nočios valsč., Lydos apskr. S 16

„Balto kalno“ lauke yra akmens gadynes sodybos liekanos. *Liter.:* PV, ŠP.

Pavažinčių II vs., Kuktiškio valsč., Utenos apskr., H 21.

P. lauke yra 10 pilkapių su degintų lavonų laidojimais. *Liter.:* PV.

Paveislininkų km., Veisiejų valsč., Seinų apskr. S 12.

Piliakalnis. *Liter.:* Lietuva. 1925. 145 Nr.

Paverkšnio pv., Raseinių valsč. ir apskr. I 10.

Rastas akmeninis kirviukas. *Invent.:* K. M. M. katal. 24 Nr.

Paveronių km., Varėnos valsč., Alytaus apskr. Q 16.

- a) Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.:* PV.

Yra pilkapių. *Liter.:* PV.

Pavėsaičių km., Pinjavos valsč., Panevėžio apskr. F 14.

Yra pilkapių. (*J. Elisono* medž.)

Pavidavos km., Eržvilko valsč., Tauragės apskr. K 9.

Yra rasta akmeninių padarų. *Liter.:* PK, DV. *Invent.:* K. M. M. katal. 78, 82, 162 Nr. Nr.

Paviečių km., Eržvilko valsč., Tauragės apskr. I 8.

Rastas akmeninis kirviukas. *Invent.*: K. M. M. katal.: 164 Nr.

Povilancukų km., Naumiesčio valsč., Panevėžio apskr. F 14.

Yra senkapis (*J. Elisono* medž.).

Pavilkijos km., Lekėčių valsč., Šakių apskr. L 11.

Yra senkapis. *Liter.*: MVA.

Pavirvytės km., Tryškių valsč., Šiaulių apskr. C 7.

Rastas senoviškas kalavijas. *Invent.*: K. M. M. lentel. LXXXII.

Pavištyčio km., Vištyčio valsč., Vilkaviškio apskr. Q 8.

Yra piliakalnis (*K. Račyla*).

Pažagėnų km., Velžio valsč., Pánevėžio apskr. F 15.

Senkapis (*J. Elisono* medž.).

Pažarčio km., Marijampolės apskr.

Ties P. yra apie 50 pilkapių. *Liter.*: SP, LK, Budzinskii: „Archeolog. raziskanija v Suvalksk. g“.

Pažeimio dv., Žeimelio valsč., Šiaulių apskr. B 13.

Yra milžinkapis (*J. Petronytė*).

Pažemaiškio km., Zarasų apskr. G 23.

Rastas akmeninis kirviukas. *Invent.*: K. M. M. katal. 242 Nr.

Pažerių km., Skaudvilės valsč., Tauragės apskr. H 7.

Karnagos lauke yra kažkokiu trobesiu pėdsakai. *Liter.*: Lietuva 1925. 189 Nr.

Pažieviškių km., Panevėžio apskr. D 18.

Rasta senoviška spižinė granata. *Liter.*: PK, GV.

Pažumbio km., Piniavos valsč., Panevėžio apskr. E 15.

Senkapis. (*J. Elisono* medž.)

Pełaniškių km., Pašvitinio valsč., Šiaulių apskr. C 13.

Yra apvalus piliakalnis, 60 žingsnių ilgio ir 25 žingsnių pločio. *Liter.*: PK, KŽS.

Peldžiūnų km., Girkalnio valsč., Raseinių apskr. I 10.

Rastas akmeninis kirviukas. *Liter.*: PK, DV. *Invent.*: K. M. M. katai. 168 Nr.

Pelenių km., Kuktiškio valsč., Utenos apskr. H 20.

a) Yra milžinkapis. *Liter.*: PV.

b) Rastas titnaginiškas kirviukas. *Liter.*: PV.

Pelenų km., Baisogalos valsč., Kėdainių apskr. H 12.

Prie Dotnuvėlės upės yra piliakalnis $7 \times 6 \times 4$ sieksn. didumo. *Liter.*: PK, KŽS.

Pelešinių km., Šimonių valsč., Panevėžio apskr. F 18.

Yra Raganų kalnas, ant kurio, degindavę raganas. *Liter.:* „Mūsų Senovė“, 1 kn. 425 pusl.

Pelikonių km., Giedraičių valsč., Vilkmergės apskr. L 19.

Yra 57 sieksnių ilgio, 27 sieksn. pločio ir 10 sieksn. aukščio pilia-kalnis. *Liter.:* PV.

Pelikonių km., Iežno valsč., Alytaus apskr. O 14.

Piliakalnis. *Liter.:* PV.

Pelyšių km., Subačiaus valsč.. Panevėžio apskr. F 17.

a) Piliakalnis. *Liter.:* PK, G 8.

b) Yra senkapis (*J. Elisono* medž.).

Pelkupių km., Švėkšnos valsč., Tauragės apskr.

Kasant bulvėms rūsius, randama bronzinių papuošalų, o 1924 m. rado bronzinį puodelį. (*A. Klumbys*.)

Peregomų km., Ožés (Hožos) valsč., Gardino apskr. U 13.

Ties P. rodomi pėdsakai senobinės lietuvių Perlos pilies, kryžiuočių sudegintos 1378 m. *Liter.:* PG.

Peresiolkos km., Ožés valsč., Gardino apskr. V 13.

Yra akmens gadyne sodybos liekanų. *Liter.:* PG, GPN.

Perkalnių km., Balninkų valsč., Vilkmergės apskr. I 18.

Ties Krūminės ežeru yra piliakalnis (*Autorius*).

Perkūnkiemio km., Vievio valsč., Trakų apskr. N 16.

Miške yra 6 pilkapiai su nedegintu lavonu laidojimais (*Autorius*).

Perlojos bk., Varėnos valsč., Alytaus apskr. R 15.

a) Dešiniųjame Merkio krante ties Mindžiūnos žiotimis yra senobinės mūrinės pilies griuvėsiai. *Liter.:* PV.

b) Yra akmens gadyne sodybos liekanų. *Liter.:* ŠP, ŠSK.

c) Randama akmeninių kirviukų. *Liter.:* ŠNK. *Invent.:* Viln. muz. katal. 772—775 Nr. Nr.

d) P. lauke yra 4 senkapiai lietuvių XVI šimtm. kultūros. *Liter.:* PV.

f) Yra iš akmenų sudėta kalva. *Liter.:* PV.

Pernaravos v. m., Kėdainių apskr. I 12.

a) Yra Alkos kalnas. *Liter.:* SGS.

b) Kasinėti senkapiai lietuvių XIII šimtm. kultūros. *Liter.:* SLD. *Invent.:* K. M. M. lentel. LXVIII—LXXIV ir CXLVII

c) Dažnai randama akmeninių kirviukų. *Invent.:* K. M. M. katal. 42, 56, 107, 278, 363 Nr. Nr.

Peršikių km., Merkinės valsč., Alytaus apskr.

Yra senkapis, kuriame randama bronzinių padarų. *Liter.:* PV.

Peršiukštų vs., Švenčionių apskr. K 22.

Kasinėti Vilniaus žemės VIII—IX šimtm. kultūros pilkapiai. *Liter.:* PV, SPK.

Peslių km., Anykščių valsč., Utenos apskr.

Rastas akmeninis kirviukas. (*A. Rimkiūtė*)

Peštuvėnų dv., Iezno valsč., Alytaus apskr. O 15.

P. miške yra 10 pilkapių. *Liter.*: PV.

Petkuškių km., Nočios valsč., Lydos apskr. S 17.

Yra senkapis su degintu lavonu laidojimais. *Liter.*: ŠSB.

Petrašiūnų km., Pažaislio valsč., Kauno apskr. M 13.

Yra akmens gadynės sodybos liekanų. *Liter.*: SLD.

Petrašiūnų km., Obelių valsč., Rokiškio apskr. E 20.

Yra apvalus 55×35 mtr. piliakalnis, kasinėtas 1909 ir 1910 m. L. Kšivickio, kuris aptiko tame neolito gadynės IV—VII šimtm. padarą. *Liter.*: PK, EAJS, KPM, L. Krzywicki: „Pilkalnia pod wsią Petraszunami“, „Otchet Jmp. Arch. Kom. za 1909—10 g“. *Invent.*: K. M. M. katal. 289—302 Nr. Nr.

Petrauskų km., Molėtų valsč., Utenos apskr. K 18.

Yra Velniūkščio pėdos akmuo (*M. Būčytė*).

Petriškių dv., Rumšiškių valsč., Kauno apskr. M 15.

P. lauke randama senovinė ginklų. *Liter.*: SG t. XIV.

Petreliaių km., Šilutės apskr. H 3.

- Rastas jaunesniojo bronzos gadynės laikotarpio padaras. *Liter.*: HK.
- Rasta Romos monetų. *Liter.*: HK.

Petrikaičių km., Kelmės valsč., Raseinių apskr. F 8.

Čia buvo 12 akmens, sudėtu tiesia linija arti vienas kito ir vadinau „vesele“. Pasakojama, kad tai buvę suakmenėjė vestuvninkai. *Liter.*: PK.

Petroškų km., Veisejų valsč., Seinų apskr. S 12.

- Yra piliakalnis. *Liter.*: Lietuva 1925. 145 Nr.
- Eglinės lauke yra akmeninių pilkapių, vadinau krūsniais. *Liter.*: Lietuva 1925. 145 Nr.

Pėžaičių km., Klaipėdos apskr.

Senkapis, kuriame randama daug bronzos padarų. *Invent.*: Dr. Scheu'aus muz. Šilutėje.

Pidienio km., Linkmenų valsč., Utenos apskr. H 22.

Ant ežero kranto yra piliakalnis, vadinas Karalienės kalnu. *Liter.*: PV.

Piepalų km., Babtų valsč., Kauno apskr. L 12.

Ant dešiniojo Nevėžio upės kranto yra piliakalnis. *Liter.*: MVA, SGS.

Pieriškių km., Nemunaičio valsč., Alytaus apskr.

- Randama akmeninių kirviukų.
- Yra mišku apaugęs milžinkapis. (*V. Padegimas*.)

Pijorų km., Taujėnų valsč., Vilkmergės apskr.

Ties Mūšos upe yra senkapis. (*K. Šulga*.)

Piktupėnų km., Pagėgių apskr. K 6.

a) Piliakalnis. *Liter.:* HK.

b) Iškasta keletas bronzinių padarų. *Liter.:* „Klaip. Žin.“, 1925 m., 251 Nr.

Pilaitės km., Telšių apskr. F 5.

Piliakalnis. *Liter.:* G. št. žem., dydr. 1:100 000; (vokišk.) lapas K. 19, (Pilajcie.)

Pilalės km., Seinų apskr. R 11.

Piliakalnis. *Liter.:* G. št. žem. dydr. 1:100 000; (vok.) lapas M 25 (Pilele).

Piliagrindos km., Gervėčių valsč., Švenčionų apskr. O 23.

Piliakalnis. *Liter.:* G. št. žem. dydr. 1:100 000; lapas S 23 (Piligrinda).

Piliagrīstos km., Linkmenų valsč., Utenos apskr. I 22.

Piliakalnis. *Liter.:* G. št. žem. dydr. 1:100 000; lapas S 20 (Piligrinda).

Piliakaimio km., Gardino apskr. X 16.

Piliakalnis. *Liter.:* G. št. žem. dydr. 1:100 000; lapas P 27 (Pilevsia).

Piliakalnio vs., Panevėžio apskr. E 15.

Piliakalnis. *Liter.:* G. št. žem. dydr. 1:100 000; lapas P 18 (Pilkalnia ties „Kriklėnų“).

Piliakalnių km., Paupinės valsč., Zarasų apskr.

Piliakalnis. *Liter.:* Apgyv. v. sār. 535 p.

Piliakalnių km., Antazavės valsč., Zarasų apskr. E 21.

Piliakalnis. *Liter.:* Gen. št. žem. dydr. 1:100 000; (vokišk.) lapas S 18 (Piliakalny).

Piliakalnių km., Salako valsč., Zarasų apskr.

Piliakalnis. *Liter.:* Apg. viet. sār.

Piliakalnių km., Imbrado valsč., Zarasų apskr. E 22.

Piliakalnis. *Liter.:* G. št. žem. dydr. 1:100 000; lapas S 18 (Pilikalnje).

Piliakalnio km., Smalvos valsč., Zarasų apskr. F 23.

Piliakalnis. *Liter.:* Apg. vietu sāraš.

Piliakalnių km., Kriaunų valsč., Rokiškio apskr.

Piliakalnis. *Liter.:* Apg. vietu sāraš.

Piliakalnio km., Debeikių valsč., Utenos apskr.

Piliakalnis. *Liter.:* Apg. vietu sāraš.

Piliakalnio km., Utenos valsč. ir apskr. H 20.

Piliakalnis. *Liter.:* G. št. žem. dydr. 1:100 000; (vokišk.) lapas R 20 (Pilakolnie).

Piliakalnio km., Traupio valsč., Vilkmergės apskr. K 15.

Piliakalnis. *Liter.:* PK, GV, TN, SG t. VIII.

Piliakalnių km., Kamajų valsč., Rokiškio apskr.

Žiūrėk Baušiškių km.

Piliakalnio vs., Šėtos valsč., Kėdainių apskr. I 14.

Yra apvalus 150×30 žingsnių piliakalnis. *Liter.:* PK.

Piliakalnio km., Nemenčino valsč., Vilniaus apskr. M 20.

Piliakalnis. *Liter.:* PV, SG t. VIII.

Piliakalnio km., Liubavo valsč., Marijampolės apskr. Q 10.

Piliakalnis. *Liter.:* Apgyv. v. sār. 135 p.

Piliakalnio km., Kalvarijos valsč., Marijampolės apskr. O 10.

Piliakalnis. *Liter.:* G. št. žem. dydr. 1:100 000; (vokišk.) lapas N 23 (Piliakalnja).

Piliakalnio km., Liudvinavo valsč., Marijampolės apskr. O 11.

Piliakalnis. *Liter.:* Gen. št. žem. dydr. 1:100 000; (vokišk.) lapas N 23 (Piliakalnja).

Piliakalnio km., Vilkaviškio apskr.

Pil. Junkeliūno lauke yra pylimu apvestas piliakalnis. *Liter.:* KSP. Wisla t. III, SG t. VIII, „Lietuva“. 1926. 204 Nr.

Piliakalnio km., Paežerių valsč., Vilkaviškio apskr.

Piliakalnis. *Liter.:* Apgyv. v. sār. 466 p.

Piliakalnio km., Nemunaičio valsč., Alytaus apskr. Q 14.

Piliakalnis. *Liter.:* PV.

Piliakalnio km., Stakliškių valsč., Alytaus apskr.

Piliakalnis. *Liter.:* Apgyv. v. sār. 21 p.

Piliakalnio km., Seirijų valsč., Alytaus apskr. R 13.

Piliakalnis. *Liter.:* Gen. št. žem. dydr. 1:100 000; (vokišk.) lapas O 25 (Pilokalnie).

Pilialaukio km., Trakų apskr. O 18.

a) Piliakalnis. *Liter.:* G. št. žem. dydr. 1:100 000, lapas Q 23 (Pilolovko).
b) Senkapis. *Liter.:* PV.

Piliatiškio pv., Trakų apskr. M 19.

Piliakalnis. *Liter.:* G. št. žem. mast. 1 : 100 000, (vokišk.) lapas Q 22 (Pilaiciszki).

Piliakonių km., Iezno valsč., Alytaus apskr. O 14.

a) Piliakalnis (*M. Batutis*).
b) Randama akmeninių kirviukų (*M. Batutis*).

Pilės km., Telšių apskr. D 6.

Piliakalnis. *Liter.:* SGS.

Pilės km., Kaltinėnų valsč., Tauragės apskr. G 7.

Žiūréti Kaltinėnų v. m.

Piliškių km., Biržų apskr. B 15.

Piliakalnis. *Liter.:* G. št. žem. dydr. 1:100 000, lapas P 16 (Piliszki).

Pilkalnio km., Švenčionių apskr. L 24.

Piliakalnis. *Liter.:* G. št. žem. dydr. 1:100 000; lapas T 21 (Pilkalnia).